CSAK KÖNNYEDÉN, KECSESEN, AHOGY A MOZGÁSHOZ ILLIK

A MOZDULAT JÓ, AZ ARC LEHETNE VIDÁMABB

EZ JÓ KIS FUTÁS VOLT

FORDÍTOTT SZEREPOSZTÁS

TÖPRENGŐ

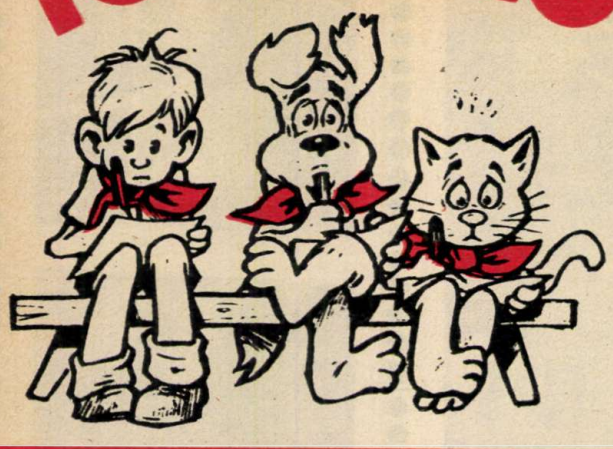

A rejtvények megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: november 1. (Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397.) A borítékra vagy levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

KILENC SZIGET? E kérdésre csak akkor tudsz válaszolni, ha előveszed a világtérképet és megkeresed rajta, hogy e formák közül melyik hasonlít valamelyik szigetre, tóra vagy országra.

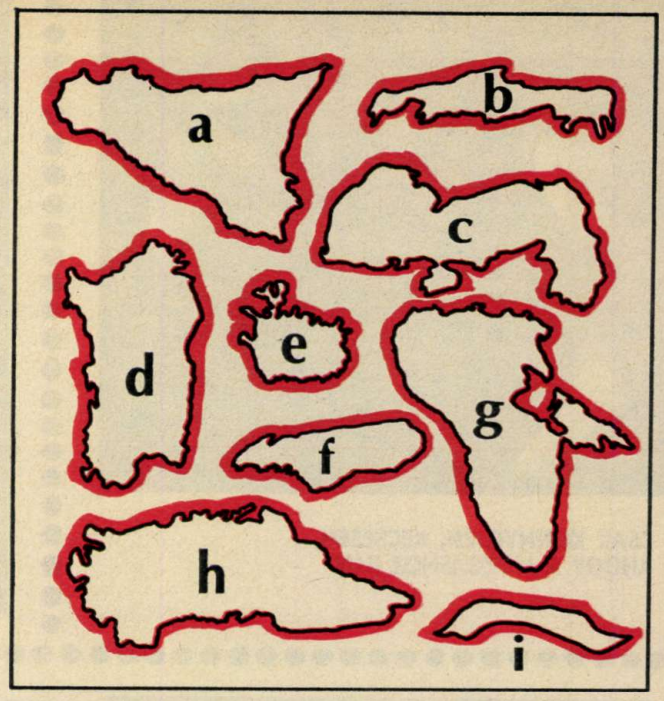

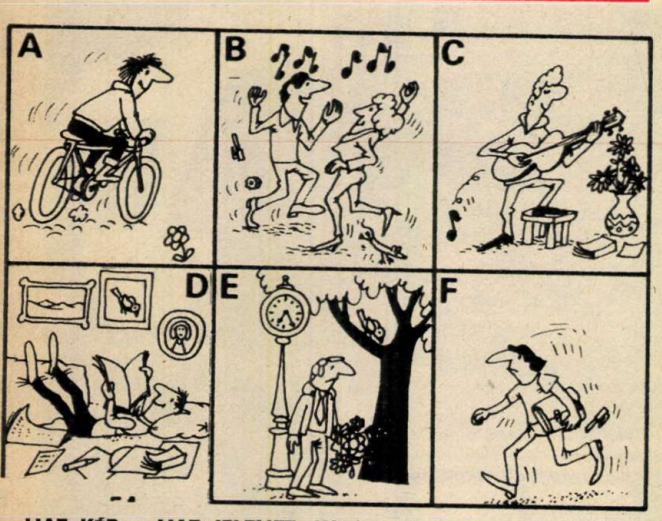

HAT KÉP – HAT JELENET. Két-két képet egy valami összekapcsol. Például a D-t és az E-t a madár. Keresd meg a többi kapcsolatot is.

SOK A MUNKA. Mindenki sürög-forog. Az elvállalt munkát ugyanis meghatározott időre el kell végezni. E nagy forgatagban találsz-e két olyan embert, akiknek a munkájuk mellett a mozdulatuk is azonos?

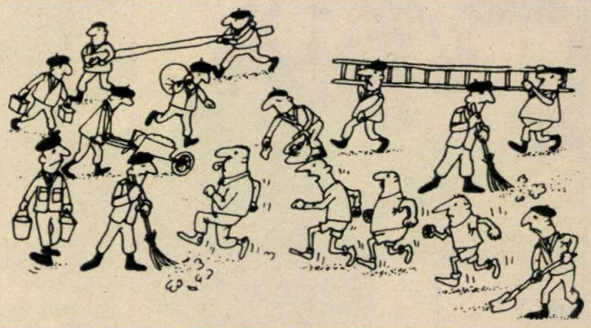

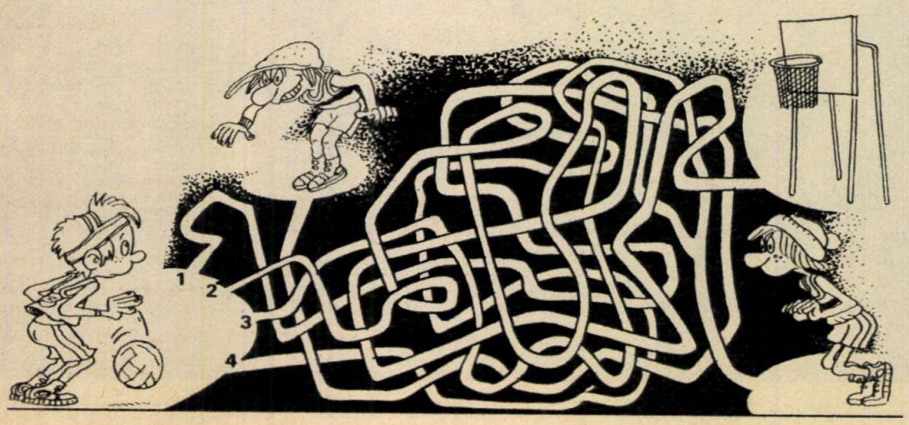

KOSÁRLABDA.

A labdát ütögető fiúnak melyik úton kell elindulnia, hogy a kosár elé érve, két pontot szerezzen csapatának?

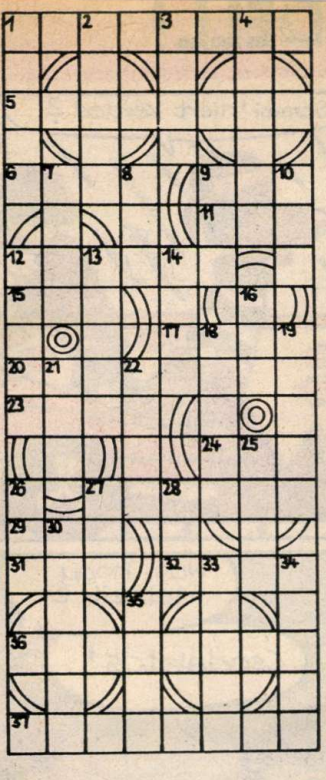

EURÓPAI ORSZÁGOK. A leghosszabb vízszintes sorokban (1., 5., 20., 36. és a 37.) kontinensünk néhány országának neve olvasható. Megfejtésül ezeket kell beküldened.

VÍZSZINTES. 1. Északeurópai ország (az első zárt betű: O). 5. Nyugat-európai ország (a harmadik kockában kettős betű). 6. A némafilmek korának nagy nevettetője volt (társa neve: Huru). 9. A kötözés fontos része! 11. Börtönben ül. 12. Minden tettét meggondolja. 15. Világtalan. 17. A Himnuszban ez a jelzője: védő 20. Dél-európai ország. 23. Arab férfi tulajdona. 24. D. K. Á. 27. Sóval tartósított halikra. 29. A múlt században népszerű férfinév volt. 31. Lepra egynemű betűi. 32. Kiejtett kérdőszó. 36. Szigeten elterülő európai ország (második zárt betű: O). 37. Közép-európai ország (a második zárt betű: S).

FÜGGŐLEGES: 1. Sulyos. 2. Játékjárgány (a harmadik kockában kettős betű). 3. Ha nem halt volna meg. 4. Gyengeelméjű (az első zárt betű: D). 7. Öreg fának van... 8. Helyhatározószó. 9. Úttörőközösség. 10. Ö. B. Ö. 12. Ő még nem jár iskolába, hanem csak... 14. A botorkáláshoz ez is hozzátartozik! 16. Országos Rendező Iroda. 18. Az 1849-es vesztőhely. 19. Ne siessünk, nem hajt a... 22. Fiúnév. 25. Brazíliában terem. 26. Azonos mássalhangzók. 27. Időhatározórag. 28. Külföldről hozott többletáru után kell fizetni. 30. Perui (visszafelé), iráni, luxemburgi, uruguayi autók jelzése. 33. Becézett női név visszafelé (az első zárt betű: O). 34. Például így nevezik a himlő kiütéseinek a nyomát.

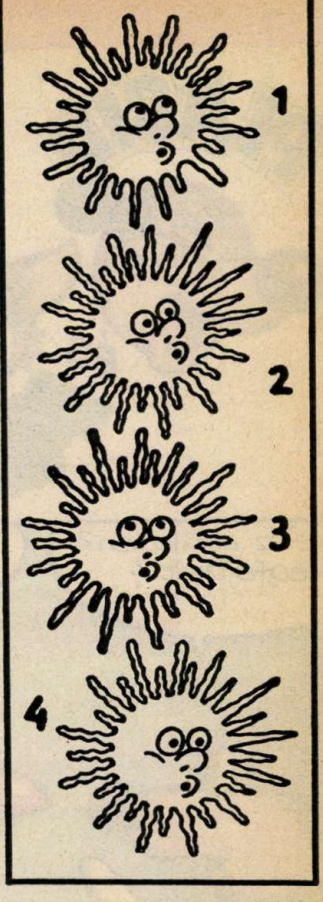

IKER-NAPOK. Csak kettő teljesen azonos. Keresd meg!

A 24. SZÁM MEGFEJTÉSEI

VESZÉLYBEN A HON: ...„hogy önöket felhívjam uraim: mentsék meg a hazát." — PÁKOZD: Móga János altábornagy. — BETŰREJTVÉNYEK: Hatvan, Ozora, Komárom. — AZ ÁRVÍZI HAJÓS: ...„fel minden ki magyar." — A HONVÉD: Kisfaludy Károly. — AZ EGYENRUHA: gyalogos: piros sapka, kávébarna atilla, világoskék nadrág. Vadász: halványzöld egyenruha, fekete kalap. A szijazat fekete. — LELKESÍTŐ: süvegemen nemzetiszín rózsa.

MIT CSINÁL?

1. egy új tánc lépéseit mutatja be
X. gólt rúgott a csapata
2. a kalapáccsal ráütött az ujjára

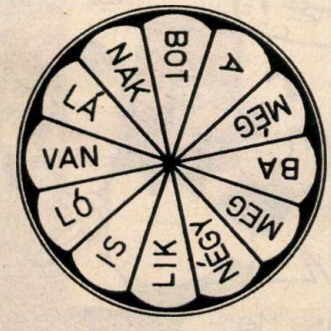

KÖZMONDÁS. Ha az ábra szótagjait megfelelő sorrendbe rakod, egy közmondást kapsz eredményül.

KI MIT DOLGOZIK?

NYERTESEK

A 24. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak:

Angyal Ildikó és Imre, Jánkmajtis; Bimbó Erika, Szentes; Bónus Katalin, Szegvár; Czinkóczi Gizella, Orosháza; Fehérvári Anita, Dunaújváros; Ferenczi Edit, Berekfürdő; Gál József, Tetétlen; Gerlovits Dezső, Zics; Horváth József, Zalagyömörő; Károlyi Erzsébet, Szikáncs; Körmöczi Csaba, Kecskemét; Liszi Tamás, Székesfehérvár; Móricz Kálmán, Budapest; Pusztai Klára, Szeged; Rakottyai Zsuzsa, Albertirsa; Sebestyén Attila, Sopron; Szakál Róza, Debrecen; Szalkai Tibor, Makó; Sztankai Szabolcs, Vizsoly.

A LEGÚJABB MODELL!

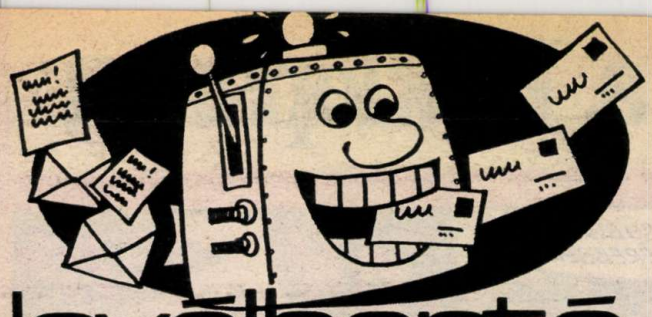

levélbontó

Vallomás az almához

Iskolánkban – gyomaendrődi 1. sz. Általános Iskolában – ez évben is megrendeztük a már hagyományos szüreti bált. Az iskolaudvar egy részét kineveztük gyümölcsösnek, feldíszítettük szőlővel, almával és egyéb őszi gyümölcsökkel. Csőszöket jelöltünk ki, hogy vigyázzanak ám rá! A bál megnyitása után elkezdődött a gyümölcslopás, a csőszöknek bizony nagy erőfeszítésükbe került elkergetni a „tolvajokat". Sőt, még a tanárok is csipegették a szőlőt! Akit a csőszök rajtakaptak a lopáson, „fogdába" került. Természetesen a tanárokat is szorgalmasan kísérgették be a fogdába. S miután már elfogyott mind a gyümölcs, kezdődött a tárgyalás. Megalakult gyerekekből a bíróság és különféle szigorú büntetéseket szabott ki a bűnösökre. Valljon szerelmet egy almának, énekeljen, táncoljon, mondjon viccet, verset stb. Mikor mindenki kiszabadult, kiváltotta magát, folytatódott a zene, s újra kezdődött a tánc.

Pápai Anikó, Gyomaendrőd

A Mozaikban olvastam...

Olvastam a Pajtás 22. számában a Mozaikban, hogy országszerte sok alkalmi előadótársaság verődik össze pénzszerzés céljából. Nálunk is összeállt néhány srác a mozi előtt zenélni, fülsiketítő lármájukat művészetnek tartva. Sőt, a „macskazene" után még egy rongyos kalappal körbe is jártak a nézők között.

De a nyáron egy másik élményben is volt részem. Kerékpáros vándortáborozáson vettem részt. Ónodtól Vajáig tettünk egy körutat úgy, hogy minden állomáson két napig tartózkodtunk. Az egyik „bázison" — ahogy mi neveztük —, Tivadaron egy főiskolai együttes, a Dongó két tagja zenés műsort adott elő. Gyermek- és ifjúsági dalokat énekeltek gitár-, tamburin-, bendzsó- és harmonika kísérettel. Nagyon jó hangulat kerekedett, végül már az egész hallgatóság velük énekelt. Egyszóval nekünk tetszett a műsor, ez esetben nem „vacakot" láttunk.

Ármós Mariann, Dunaújváros

LEVELEZNÉNK

SZILÁGYI TAMARA, Pécs-Vasas II, S. u. 1/4. — 7691; 12—13 éves lányokkal levelezne; ZELEN VIKTÓRIA, Alsózsolca, Lévai út 11/2. — 3571; 12 éves; SZALAI TÜNDE, Zsámbok, Zöld u. 12. — 2116, 14 éves; FÁBIÁN CSILLA, Tépe, Hunyady u. 12. — 4132, 12 éves, külföldi gyerekekkel levelezne magyarul; KISS ENIKŐ, Fegyvernek, Hársfa út 1. — 5231, 10 éves, németül és angolul is levelezne, zongorázni tanul; ZALAI KATALIN, Orosháza, Huba u. 18/a. — 5900, 13 éves, fiúval levelezne; BENE ÁGNES, Kocsord, Petőfi u. 6. — 4751, 12 éves; KELEMEN ANGELIKA, Dunaújváros, Kossuth u. 2/a. — 2400, 14 éves; TÓTH EDIT, Nagyút, Dózsa Gy. u. 17. — 3357, 14 éves; SZÉLL ÁGNES, Kunmadaras, Vásártér 11. — 5321, 14 éves; GYURIS MARIAN, Bordány, Tolbuhin u. 8. — 6795, 13 éves; KÓSA ISTVÁN, Kárpát-Ukrajna, 295510, Berehovó, Stefanik út 2/4, Szovjetunió, 12 éves; KISS ELEK BRIGITTA, Kecskemét, Mátyás király krt. 53. — 6000, 5. osztályos; BAK ELVIRA, Kárpátontúli terület, Beregszászi járás, Gát, 295513, Puskin út 15., Szovjetunió, 16 éves, szeret sportolni, olvasni; MÁTÉ JULIANNA MÁRIA, Tiszaföldvár, Toldi Ferenc út 44. — 5430, 14—15 éves fiúkkal, lányokkal levelezne; EKE MÁRIA, Dunaszekcső, Felszabadulás út 144. — 7712, 14 éves; HITTÉR ANDREA, Szombathely, Bártfa út 26. — 9700, 4. osztályos; BANÓ ERZSÉBET, Kiskassa, Petőfi u. 33. — 7767, 12 éves; SZOPOLIGA TÜNDE, Kiskassa, Petőfi u. 76. — 7767, 6. osztályos; SABLA ZSOLT, Bakonyszentkirály, Dózsa u. 27. — 8430, 14 éves; RÁCZ SÁNDOR, Bakonyszentkirály, Táncsics köz 15. — 8430, 13 éves, lányokkal levelezne; TÓTH ERIKA, Szécsény, Mikszáth út 26. — 3170, 14 éves; FÜGE ZSUZSANNA, Szécsény, Mikszáth út 26. — 3170, 14 éves.

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987, 321-988, 321-989

Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1965 Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivatalokná, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 139,50 Ft
I. félévre 77,50 Ft
II. félévre 62 Ft

82.2577 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő: SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Odüsszeusz és a Küklopsz 8

COPYRIGHT BY EDITION VAILLANT

(Folytatjuk)

82/29
XXXVII. ÉVF. • 1982. OKTÓBER 28. • ÁRA: 4 Ft
PAJTÁS

LÁTOGATÓ A VÉGTELENBŐL

A BUDAPESTI GYERMEKSZÍNHÁZ DARABJÁBÓL A 4–5. OLDALON ADUNK ÍZELÍTŐT

FOTÓ: SZALAY BÉLA RAJZ: SZITÁS GYÖRGY

Muskát Zsolt számára a fizika tanulása okozta a legnagyobb nehézséget. Volt általános iskolai tanára segítségével azonban megoldotta a bonyolult képleteket is

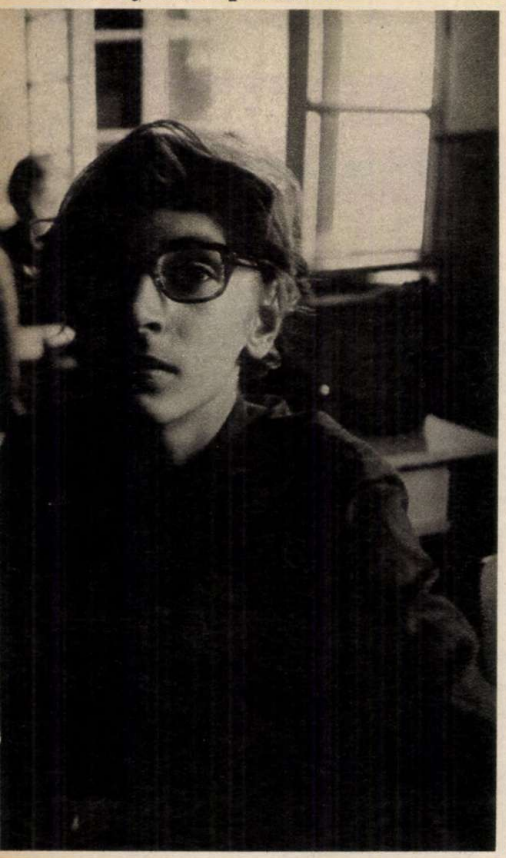

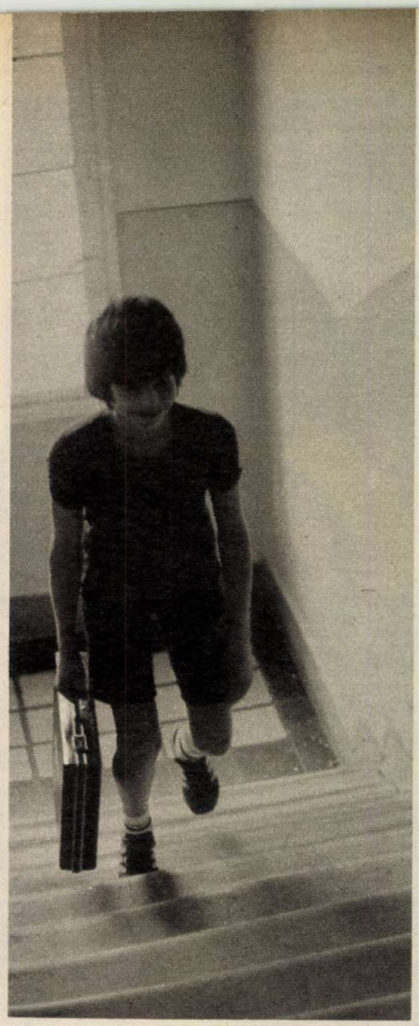

A nyitott ablakokon át nyarat idézett a zene

A „rövidnadrágos" korszaknak vége. Nem könnyű belépni a már félig felnőtt „kategóriába"

A Martos Flóra Gimnázium folyosójára kihallatszott a szünet zsivaja. Az esti diszkó élménye a matekórán történtekkel keveredett.

— Láttad már a Ben Hurt? Isteni!

— Tudod, ha napi egy órát tanulom az oroszt, akkor talán elég lesz . . .

— Gyerekek, ki jön a Hungária bulira?

Az osztályban már nyoma sem volt az első napok megszeppent csendjének, a merevségnek, a tanácstalanságnak. A zsongás is csak akkor csendesedett, amikor az óra kezdetét jelző csengetés után becsukódott az ajtó, melyen egészen apró betűkkel ez állt: I. b.

— Úgy tűnik, a gyerekek nagyon jól érzik magukat. Ilyen gyorsan sikerült beilleszkedniük? — kérdeztem Lukács Józsefné igazgatónőt.

— Nem hinném, hogy ez ennyire rövid folyamat lenne. A kétnapos kirándulás ugyan sokat segített az ismerkedésben, de a gimnáziumi ritmus átvétele hosszabb ideig is eltarthat.

— Látom, próbálkoznak a beilleszkedés meggyorsításával. Találkoztak-e szeptember előtt a gyerekekkel?

— Két-három éve még megrendeztük a Martos-hetet. Az előző tanév vége felé meghívtuk a körzetünkbe tartozó általános iskolák nyolcadikosait, még órákra is beülhettek a vendégek. Megismerték a gimnáziumot, bepillanthattak mindennapi életébe. Most kevesen vagyunk a szervezéshez, pedig hasznos lenne feleleveníteni ezt a régi hagyományt, mert bizony nagy a változás elsőseink életében! A felvételi beszélgetések csak enyhítik a gondokat. Hozzánk a szorgalmasabb fiúk és lányok jelentkeztek, de úgy látjuk, hogy az általánosban a gyerekeknél még nem alakul ki jó tanulási módszer. A mi tananyagunk nehezebben emészthető, rá kell vezetnünk elsőseinket a helyes és nagyobb erőfeszítéssel járó feldolgozásra. Tudjuk: csak fokozatosan, egyfajta szellemi tréninggel lehet eredményt elérni. Vannak más problémák is: többször tapasztaltuk, hogy egyes gyerekek képtelenek udvariasan elbeszélgetni bárkivel is. A „legyen szíves", a „köszönöm" hiányzik a szótárukból. Mi ezt már megköveteljük.

— Én csak egy éve tanítok ebben az iskolában, tudom tehát, mennyi mindent kell az új környezetben megszokni a gyerekeknek! — kapcsolódott a beszélgetésbe Kerti Erzsébet osztályfőnök. — A másik gimnáziumban már voltam osztályfőnök, s nagy kíváncsisággal figyeltem: az első napokban mennyit

Legyen az gimnázium vagy szakmunkásképző, bármilyen munkahely, az első hónapok mindig nehezek

ITT MINDEN MÁS

lehet látni abból, hogy milyenné is válnak később a gyerekek. Szinte lehetetlen megítélni bármit is enynyi idő után! De sokat segít, ha — mint itt, a Martosban — az iskola KISZ-esei már az első délután élménybeszámolóval, klubdélutánnal próbálják a gimnáziumot megismertetni elsőseinkkel.

*

Az utolsó tanítási óra után az I. bében beszélgettünk.

— Változott valamit az ülésrend az első napok után? — kérdeztem a diákokat.

— Ó, nagyon sokat! Az nem látott, ez a colos jobb, ha hátul ül . . .

És mondták, mondták mindanynyian, egyszerre. Kezdték már megismerni egymást, mintha feloldódtak volna új környezetükben.

— Egészen más gimnáziumba járni, mint általános iskolába! — kezdte Muskát Zsolt. — Itt sokkal többet kívánnak tőlünk. Ugye, ezt úgy mondják: magasabbak a követelmények? Én például már az első fizikaleckét sem értettem. Visszamentem hát a volt iskolámba, és a régi fizikatanáromat kértem meg: magyarázza el a dolgokat.

— Én is voltam már a régi iskolámban — folytatta Sebők Ildikó —, de csak úgy, látogatóban. Érdekelt a tanévkezdés, meg hallottam, hogy a tornatanárunk szakállt növesztett. Kíváncsi voltam rá.

— Két hónap rövid idő, de talán sikerült megismernetek egymást . . . — faggatóztam tovább.

— Előbb csak a régi barátok beszélgettek — mondta Pohly Ferenc. — Én már a többieknek is tudom a nevét, látom, hogyan viselkednek. Egyelőre ennyi a kapcsolat. Különben az is jópofa volt, amikor a tanárok ülésrenddel a kezükben járkáltak és így szólítottak bennünket.

— Én is úgy érzek, mint Feri — folytatta Rozgonyi György. — Igazából még nem ismerjük egymást és szerintem legalább egy fél év kell, míg kialakulhat a többiekről egy kicsit is megalapozott véleményünk.

Így beszélgettünk, amikor a nyitott ablak alatt egy táskarádió gombját hirtelen a maximumra tekerték. A Goombay Dance Band együttes a napfényes Jamaicáról énekelt.

Koncz Dezső
Fotó: Gaál Zoltán

Valószínűtlen, mégis igaz:
pont Gazdag Istvánék lakásában
történik a találkozó

Emberi alakot öltenek
az idegenek
(Újlaky Károly, Maday Emőke)

Mátyás király nem hisz a szemének: palotájába ezüst falú időgép csöppent, egyenesen a XX. századból
(Nemes Kálmán)

Elhiszi-e a külvilág, hogy Drom és Bence
— Földön kívüliek?
(Gömöri V. István, Kopetty Lia, Ambrus Asma, Bíró József)

A világhírű ufológus az aranyná változott mackót „megőrzésre" átveszi (Peczkay Endre)

Kapcsolat a jövővel és a múlttal — Zoli könnyen belejön a jövevények technikájába

LÁTOGATÓ A VÉGTELENBŐL

Földön kívüliek pedig nincsenek! — indulatoskodik a papa, egészen addig, amíg az ezüstsátorból ki nem lépnek az élő cáfolatok!

Újra színre került a Budapesti Gyermekszínházban Szentmihályi Szabó Péter sci-fije. Az író és a rendező, Orosz György bátor vállalkozása, hogy felvegyék a versenyt a komputer-technikával tökéletesre glancolt film- és televízió-fantasztikummal — sikerrel járt.

Bár sok csoda történik a színpadon — sajnos nem mindig a legjobb technikai kivitelben —, a hangsúly nem a fantasztikumon, hanem a különös helyzet emberi vonatkozásán van.

Mi történik, ha egy lakótelepi lakásban megjelenik két fémesen csillogó, polipkarokon járó „szörny"? Sikerül-e elhitetni a világgal, hogy pont ezt a budapesti háromszobás lakást választották a „harmadik típusú találkozás" megvalósítására az idegen lények? Milyen bonyodalmakat okoznak a látogatók, hogyan oldódik meg a rendkívüli helyzet? Annyit elárulhatunk — ez talán kiderült a képriportból is — a humoros, szatirikus hangvétel nem valami kedvező képet rajzol rólunk, emberekről.

S. B.

Fotó: Szalay Béla

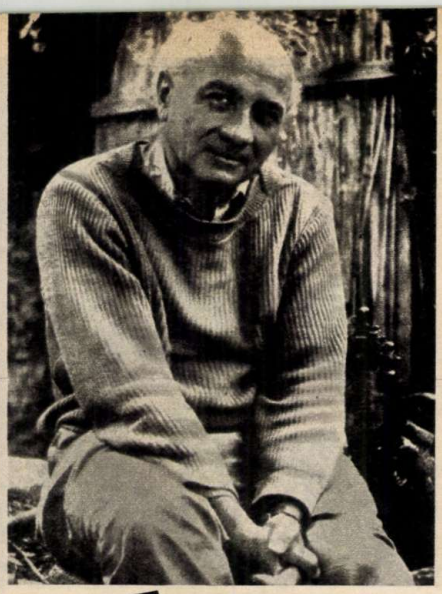

Illyés Gyula 1902. november 2-án született Rácegrespusztán. Nyolcvanadik születésnapján szívből köszöntjük őt.

KÉRTÉL, EMBERISÉG, TŐLEM SZERETETET

KIKÖT AZ ÉV TIHANYBAN

Földre néznek már a napraforgók,
fővesztésre ítélt rabsereg.
Fenődnek a faluban a sarlók,
hogy nyakukra bárdként üssenek.

Oldalt lebben, tó fölé, a vékony
fűzfalomb, mint sárga női haj.
Megreszeli itt-ott a futékony
szél a vizet. Gyűl a fecske-raj.

Rázta eddig elhevert ökörként
rozsdás láncát reggel a ladik;
rázza majd úgy, azt hiszed, kitör még,
talpra ugrik, fölágaskodik!

Ámde csönd még. Mely foganta őket
s lám kihordta: földanyjuk meleg
mellén-hasán nyári fényben ülnek,
szárítkoznak a krumpliszemek.

Nincs járás a szöllőn át: gereblye-
nyom mutatja: közel a szüret.
Lógatják a tőkék hosszú kecske-
(fekete és fehér) tőgyüket.

Őrzi tükre békéjét e fényben
— nagyságával oly megnyugtató —
s hegyet, hajót, horgászt, — hálaképpen
mindent megkettőz a néma tó.

Arany napok. Semmi munka immár.
Az idő tesz-vesz csak. Itt a rév.
Zajtalan fut — hisz már gépe mind áll —
rakománnyal púposan az Év.

PUSZTÁK NÉPE (részlet)

Az iskola ajtaját reggel fél nyolckor nyitotta ki Hanák bácsi gazdasszonya. Az iskolára szívesen emlékszem — mit szedtem ott magamba, hogy hasonlóan a napok múlva ható lázidéző orvosszerekhez, most, esztendők múlva üt ki rajtam és derít kedvre? A fél nyolcra megjelent, törekvőbb tanulók különböző fő- és alosztályba különültek. Legkellemesebb a vízhordók együttese volt, ebbe a gazdasszony Pápa néni hat fiút és négy lányt osztott be. Mi, fiúk párosával közrefogtunk egy-egy kannát vagy sajtárt, s vidám eszméket cserélve elcsúszkáltunk a pusztakútig. Négy-öt fordulóval megtöltöttük a konyhában álló nagy szapulókádat s a kertben a három hordót, amelyből aztán a vizet a lányok a méhek vékony vályúcskáiba és a paradicsomágyak ötletes csatornácskáiba továbbították. Hanák bácsi ugyanis kitűnő mintakertész volt s megyeszerte híres méhész. A gyermekek másik csoportja ezenközben répaszeleteket vágott a teheneknek, megetette a sertéseket és a baromfiakat. A következő kis különítmény kukoricát morzsolt. A favágóttó körül is foglalatoskodtak néhányan, kelletlenül, mert ezt senki sem szerette. De az egyik csoportból a másikba csak engedéllyel lehetett átlépni: rend volt. A közmondásba került állapot, hogy az iskola egyik fele büntetésből, a másik fele meg kitüntetésből kapál a tanító kertjében, csak ritkán, a kellemes májusi esők után valósult meg. Mindez pontosan egy óra hosszat tartott. Reggeli tevékenységünk befejezése után Hanák bácsi megjelent a teremben, addigra mind a hat osztály egybegyűlt. Kitörő örömmel fogadtuk. Egyik sor padban ültek a lányok, másikban a fiúk, koedukációs rendszer volt. Megindult a tanítás.

Aki akart, rengeteget tanulhatott, s azt, ami tetszett neki, gazdag választék állt rendelkezésére. Hanák bácsi először az első osztályosoknak magyarázott, azután a másodikosoknak, majd a harmadikosoknak és így tovább. Míg az egyik osztállyal foglalatoskodott, a többi leckéjét készítette, esetleg azalatt is vizet hordott, ha például épp nagymosás volt a háznál. A feleltetés a szabad verseny elve szerint folyt, a felsőbb osztályokhoz intézett kérdésekre az alsóbb osztályosok is jelentkezhettek, s feleletüket Hanák bácsi az előrehaladás megítélésénél tekintetbe vette. Így történhetett, hogy elsős koromban már kiterjedt ismereteim voltak alkotmánytanból, mert azt is tanultunk. Az egyszeregy s a

A költőről sokat elmondtak már, s elmondott sokat ő is írásaiban, verseiben önmagáról, rólunk. A költészet igazi hivatása e kettőség: rólunk is szól, ha önmagáról beszél; s nem feledkezhet saját énjéről, ha sorsunkat veszi vállára.

Nagy utat járt be Illyés Gyula, nem a nyolcvan év okán, hanem első megjelent versétől a legutóbb színházban bemutatott Sorsválasztókig. A megtett út nagysága éppen abban állt, hogy nem mást — ugyanazt mondta el újra és újra. A költő szülőföldje, útnak indítója, kísértője és visszahívója a puszta. A magyar parasztvilág, melyből vétetett, s amelyhez 80 évesen is újra meg újra visszatér.

„Szívet és tüdőt kell cserélnie annak, aki a puszták levegőjét elhagyja, különben elpusztul az új környezetében. S szinte világot kell megkerülnie, ha újra vissza akar jutni." — írja Illyés Gyula a Puszták népében.

A költő megkerülte a maga világát, s visszatért a gyökerekhez. Bennünket pedig 80 évesen is arra tanít: mindahányan megtalálhatjuk helyünket a világban, ahol élünk.

M. Á.

ARS POETICA

Dolgozz, munkálj. A szép, a jó, a hasznos,
mihelyt elkészül, az élethez áll.
Minden jó mű egy-egy szabadságharcos.
Légy hű magadhoz, olyanokat alkoss,
ne fogja a halál!

számtani alapműveletek végleges elsajátítását viszont utoljára az érettségi előtt határoztam el, félve, hogy a biztos nem érti meg majd „pillanatnyi zavaromat", amelynek következtében közepesnél jobb matematikus létemre a nyolc esztendő alatt oly sokszor megesett velem, hogy egy egyszerű szorzást nem tudtam elvégezni. Hanák bácsi alatt főleg a gyónási imát gyakoroltuk, hihetetlen gyors ütemben. Hanák bácsi órával a kezében ellenőrizte az iramot, s pálcával vezényelte, hogy még szaporábban! A feleltetés ebből verseny volt. Igazi bajnokok akadtak köztünk.

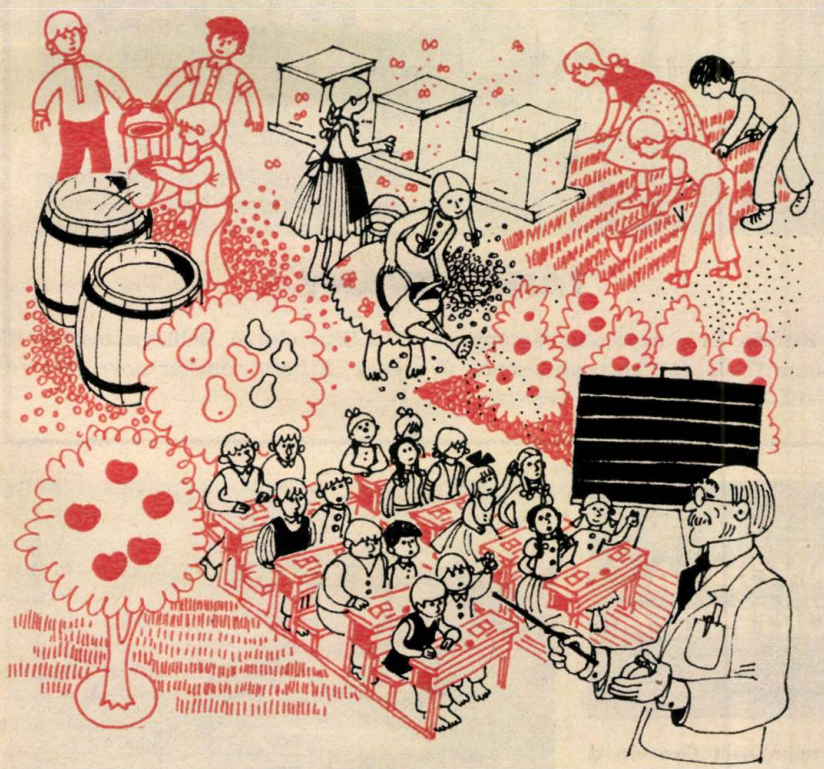

Azt, hogy a nép fia vagy, igazolnod, sejh, ma nem azzal
Kellene: honnan jössz, — azzal, ecsém: hova mész!

Délben

Egy nyír, egy nyár, egy sornyi
krumpliágy,
a krumpli közt egy törpe délibáb,
egy napraforgó . . . félszegen ezek
várják tőlem, hogy versbe lépjenek
és mint az emberek
a pusztáról tán elkerüljenek —
Mert meggyűlölvén bús szülőhonát
már futna innen mindenki tovább,
a cséplőgép pelyvafelhőiből
a részesek és ökreik mögül
a béresek, — ki csak vágyódni tud,
gémlábával tocsogó akác —
s én is, mint nyája után a juhász.

Dőlt vitorla

Recseg, megdől a rúd, a hosszú
vitorlarúd,
kaszálja szinte a habot, míg
a bárka — fut!

Árboc s vitorla, nézd, előre
mikor repül
leggyőztesebben? Amikor leg-
mélyebbre dül!

Esti csoda

Sövény fölött holdtól ragyog
elhullámzó kasza.
Ámulok: nem én ballagok
vele haza.

Vigasz

Nincs más megnyugvás, csak a munka.
Végül
a sír előtt sincs más igaz vigasz
más értelem, más menedék, csak az:
elvégezted, mit kaptál vala részül.

Tolna

Hű nevelőim, dunántúli dombok,
ti úgy karoltok, hogy nem korlátoltok,
nem fogtok rabul, amikor öleltek,
ti úgy öveztek, hogy égig emeltek!

Jutalom

Hívott a puszta föld: szöllőt raktam
bele.
S már ő rendelkezett: köze gazzal tele!
Kértél, emberiség, tőlem szeretetet
s áldozatomat is immár keveseled?
Eh, — tettem dolgom és — hogy is
volt? Nőtt a fürt
s kérgesülő szívem meg- és megédesült.

Élő szobor

Mit mondasz? Hogyha akkor meghalok,
tán épp e téren kőszoborhoz jutnék?
Tudod mit, álljak egyelőre úgy még,
hogy vacsorára hazaballagok.

Új nép a parton

Fürdőruhában széplépésű nő —
Jó alakja az eleganciája.
Hogy ideillik! Mily „előkelő"!
S mi mindent mond el, ahogy kisfiára
pillantva elkiáltja:
„Hun mész te, Fercsi! Vigyázz, beeső!"

ZSIBONGÓ

AZ ÉN PORTRÉM

„Szőke Zoltán vagyok, Tatabányán a bánhidai iskolába, ötödikbe járok. Az őrsöm neve: Makk Marci, ami utal arra is, hogy akad köztünk néhány úttörő, aki szereti a természetet. Én különösen! Ezért aztán el is keseredtem, amikor megláttam új lakásunk környékét: milyen sivár! Amikor meghallottam a népfrontosok felhívását: faültetőket keresnek, elsőnek jelentkeztem. Nem voltam egyedül: többen jöttünk a suliból. Tanultuk: a Föld tüdeje a természet, s ez a tüdő — itt Tatabányán kiváltképp — bizony beteg... Talán az a néhány fa is, amit ültettünk, tisztít valamit a levegőn. Egyébként a természet szeretete mellett más is hajt: erősödni szeretnék. Ezért az ásás mellett rendszeresen — judózom."

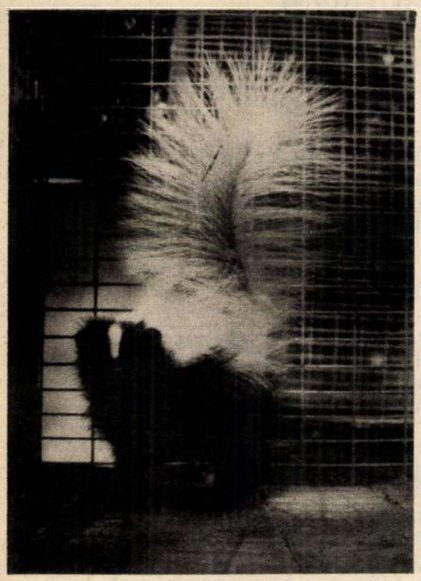

EGY KÉP – EGY MONDAT

Én kész vagyok a bálra, indulhatunk? (Aki kérdezi: a bűzmirigyeiről nevezetes menyétféle: a szkunk.)

ÉTER-BÖRZE

Ugye, ti is szeretnétek kellemesen tölteni a szabaddá vált szombat délelőttöket? Nos, van egy tippünk! Kapcsoljátok be a rádiót október 30-án 10 órakor és a Kossuth-adón hallgassátok meg a Vikend Börze második adását. Hogy jól szórakoztok majd, arra az első adás a garancia: a műsorban akkor a múzeum volt a téma. Most a bakancsosokról: a kirándulás, a természetjárás szépségeiről hallotok; s lesz egy neves vendégművésze is a stúdiónak.

De ne csupán hallgassátok a műsort, vegyetek részt ti is a játékban! Pénteken délutánonként a Révkalauz című műsor végén elhangzó Vikend Börze-feladatokat kell megoldani, s beküldeni a rádió címére. Mindenki játszhat, aki legalább öt srácot maga köré gyűjt. A beküldött művekkel, ötletekkel azok is nyerhetnek, akik nem szerepelnek az adásban.

TÁNCLÁTVÁNY

Ritmus, erő, ügyesség, látvány — ez a Szovjetunió Belügyminisztériuma Ének- és Táncegyüttesének fő erénye. A fiatal tánckar november 1—10. között hazánkban szerepel.

NYOMDA-TÖRTÉNELEM

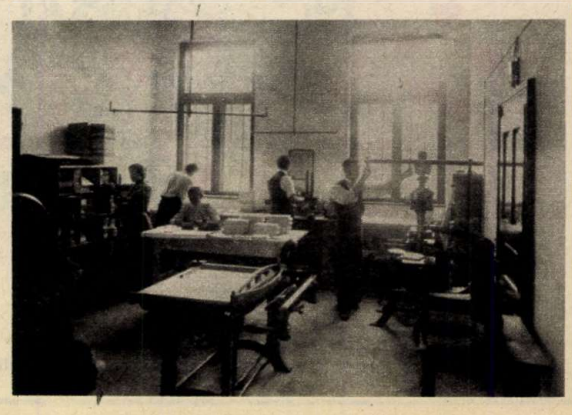

Múzeum nyílt Gyomán a Kner család egykori üzemében. A létesítményt a híres nyomda százéves évfordulójára avatták fel.

GYERMEKEKÉRT

A kitüntetés neve: Gyermekekért. Aki adta: a Magyar Úttörők Szövetsége. Aki kapta: Aranyosi László, a Munkásőrség III. kerületi parancsnoka.

FELVÉTEL INDÍT!

A kiáltás a filmkészítés jól ismert szakkifejezése: ezzel a szóval indul egy-egy jelenet forgatása. A csapó ezúttal Tatán csapódik: ott készíti az Iskolatévé új filmjét, címe: Játék a műalkotásokkal.

MŰKÖDŐ SEMMI

Az angol felfedező és karikaturista: Rowland Emett tréfája. Masináját csupa olyan eszközből állította össze, amit gyerekek használnak. A szerkezet működik: forog, csörög, pörög. Egyetlen szépséghibája: semmire sem jó . . .

MARGÓ

Újabban akkor margó, azaz: morgolódok, ha kérdésemre: melyik iskolába jársz, ekképp kapom a feleletet: a négyesbe, a hetesbe. Nem is zavar, hogy magamnak mit sem jelent a szám, hanem hogy vélem: másnak sem mond többet az effajta jelzés. Miféle kötődést adhatnak a számok, s a négyesre, hetesre visszaemlékezni ugyan hogyan lehet? Sajnálom az elvesztett lehetőséget is, amit egy-egy híres névadó emlékének ápolása jelenthet, s örülök, amikor ritka kivételként iskolai névadókról hallok. Most Sopronban a városépítő honatyáról: Lackner Kristófról; Budapesten a bolgár nép hőséről, Georgi Dimitrovról neveztek el iskolát.

„. . . a világot — legyen az törött cserép is — csak úgy veheti birtokába, ha először megnevezte" — írja a nyelvünkért jajduló szép könyvében Sütő András. Adjunk hát nevet iskoláinknak, hogy magunkénak érezhessük őket.

(Major)

PLANETÁRIUM
BUDAPEST X NÉPLIGET • TEL. 344-513

A NOVEMBERI MŰSORBÓL:

Pillantás a végtelenbe: 2-án 16 órakor; Utazás térben és időben: 4-én 16 órakor; Az időmérés története: 5-én 16 órakor; Kalandozás az égbolton: 6-án, 7-én 10 és 12 órakor; Naptárunk története: 5-én 18 órakor; Földünk bolygótestvérei: 6-án, 7-én 14, 16 és 18 órakor; Az űrkutatás negyedszázada: 9-én 16 órakor; Ikarosztól a Szputnyik—1-ig: 20-án, 21-én 14, 16 és 18 órakor.

Belépőjegy felnőttek műsoraira 15 Ft, kedvezményes (ifjúsági és iskolai) előadásokra 8 Ft.

ÜZENET

Dr. Lux Elvira — Bizalom doktornő — az „1 hónap nem 9 hónap" jeligéjű levélírónak, üzeni, azonnal jelentkezzen nála személyesen, vagy pontos nevet és címet tartalmazó levéllel! Cím: I. számú Nőgyógyászati Klinika, Budapest, Baross utca 27. 1088

MÚZEUMI HÓNAP
egész éven át

Múzeumi hónap az október. Még három nap, és vége is. Hát ne legyen vége! Azt szeretnénk, ha egész évben járnátok a múzeumokba, mert kiállított tárgyaikkal bizonyítják, igazabbá teszik, amit tankönyveitekben, olvasmányaitokban találtok. Némelyik múzeumunkban már hozzá is lehet nyúlni a kiállított tárgyakhoz, sőt, néhol még alkotni – festeni, gyurmázni – is lehet. Mint például a budapesti Nemzeti Galériában.

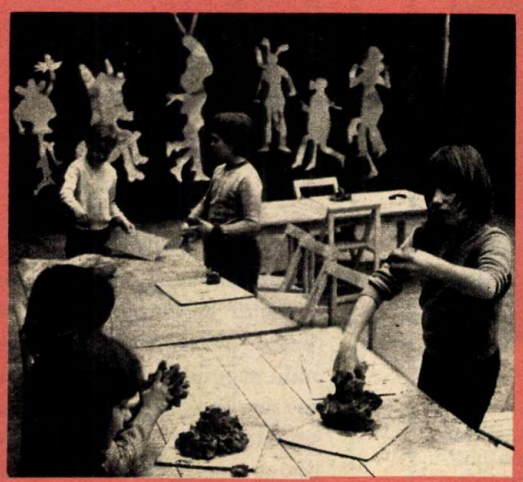

CSODÁLATOS SEMMISÉGEK

Játékunk kezdetén azt szerettük volna bizonyítani, hogy csodák ugyan nincsenek, de olyan események sem, amelyeket semmiségeknek nevezhetnénk. Beérkezett leveleitek — amelyekre természetesen visszatérünk még — arról árulkodnak, hogy megértettétek komoly játékunk lényegét, és szívesen vesztek részt benne.

Akkor hát — folytassuk!

*

Névtelen barátunk egyszerű történetét ott hagytuk abba, amikor reggel felébredt az óra csörgésére. A nem túlságosan megrázó esemény kapcsán aztán a legkülönbözőbb tudományokba nyerhettünk bepillantást. Nos, akkor leskelődjünk tovább...

...Az ember tehát felébred, nagyot nyújtózik, és közben — másodpercek alatt! — minden eszébe jut. Hogy hol van, hogyan került oda, hogy hívják, hogy iskolába kell mennie, hogy miből készült és miből nem, hogy kik a szülei, a barátai, hogy mit mondott tegnap ő, és mit mondtak mások... Egyszóval a több órás, öntudatlan, alvással töltött idő után ugyanott képes folytatni az életét, ahol tegnap abbahagyta.

És ezen megint csak érdemes elgondolkodni. Vajon hogyan lehetséges ez? Hogy az elején kezdjük, mindehhez elsősorban arra a határozott meggyőződésre van szüksége mindenkinek, hogy „ÉN LÉTEZEK!" Na jó, de tulajdonképpen ki az az „én"?

KI AZ AZ ÉN ?...

Ami azt illeti, az ember több mint egymillió éven keresztül — fejlődésének hosszú hajnalán — egészen jól megvolt e nélkül a kérdés nélkül. Az emberré válás folyamán az egyén számára egyszerűen nem létezett különbség önmaga és az őshorda, valamint önmaga és a természet között. Miután önmagában, egyénileg sem a táplálék megszerzésére, sem a vadállatok, vagy a természet egyéb veszedelmei elleni védekezésre nem volt esélye, az őshorda, majd az ősközösség életét a tökéletes egymásra utaltság jellemezte. Az egyes ember létének, fennmaradásának egyetlen biztosítékát társainak támogatása jelentette. Murányi Mihály írja „Vallás és illúziók" című munkájában:

„A primitív ember céljait, törekvéseit elsősorban mint *kollektív célokat, törekvéseket* éli át, s önmagáról való tudása is összefolyik csoportjára, a közösségre vonatkozó ismereteivel."

Az „én" tudata — vagy ahogyan ma mondjuk: az ön-tudat — csak a fejlődés viszonylag késői szakaszában, körülbelül 50-80 000 évvel ezelőtt alakult ki, tulajdonképpen a mai értelemben vett társadalmi berendezkedések létrejöttével egyidőben. És ez a legkevésbé sem tekinthető véletlennek. Ahogyan az ősközösség egyenlő feladatokat ellátó és egyenlő jogokkal rendelkező tagjai egyre inkább különböző tevékenységekre specializálódtak, úgy kezdték a közösség tagjai egyre inkább megkülönböztetni magukat a többiektől.

Kialakult annak a határozott tudata, hogy „én" vagyok a törzsfőnök, „én" vagyok a varázsló, „én" vagyok a vadász, a harcos, a halász, stb. A társadalom további fejlődése pedig fokozatosan új és új színekkel gazdagította az egyén önmagára vonatkozó ismereteit — az öntudatot. „Én" a varázsló fia vagyok, akinek a következő holdtöltekor részt kell vennie a felnőtté avatási szertartáson, hogy családot alapíthassak Vele, aki a törzsfőnök leánya, és bizsergető módon *különbözik tőlem* . . .

Hogy a társadalom és az egyes ember „én"-tudata egymással szoros összefüggésben fejlődött, annak döntő fontossága van eredeti kérdésünk megválaszolásában. Mert mire is emlékszik az álmából óracsörgésre ébredő ismerősünk? Anélkül, hogy megismételnénk a fentebb felsorolt — és fel nem sorolt — számtalan dolgot, ami ébredéskor nyomban az eszébe jut, vegyük észre, hogy amire emlékeznie kell, az mindmind a *közte és a társadalom között fennálló viszonyt, összefüggést fejezi ki.* Az „én" tehát nem más, mint az egyén és a társadalom közötti meghatározott kapcsolatok kifejezése. Hogy kik a szüleim, hogy melyik iskolába járok, melyek a kedvenc játékaim, melyik egyesületben sportolok, milyen filmeket, zenét, könyveket szeretek, milyen ruhákat viselek, kik a barátaim, stb. stb. — csupa olyan dolog, amely szimpla történetünkben szereplő barátunkat *csakis őreá jellemző módon* az őt körülvevő társadalomhoz köti.

*

Na jó. De hogyan emlékszik minderre több órás öntudatlan, alvással töltött idő után? Vagy egyszerűbben fogalmazva: mi az az *emlékezet?*

A sok évezredes kérdésre érdekes módon két viszonylag újnak tekinthető tudomány, a számítástechnika és a mikrobiológia vagy molekuláris biológia segítségével válaszolhatunk. A számítástechnika azzal siet a segítségünkre, hogy memóriaegységei — az elektromágneses jelek formájában tárolt információk — az emlékezet gépi modelljének is tekinthetők. Az információk tárolása, az emlék tehát mindenképpen feltételez egy megfelelő *anyagi szerkezetet, amely az adott információra jellemző módon változtatja meg saját szerkezetét.* Ez a jellemző változás tulajdonképpen az emlékezet, egy adott jelenség titkosírással elraktározott szövege.

Az ember esetében az agy látja el a memóriaegység feladatát. Méghozzá összehasonlíthatatlanul jobban, mint akár a legtökéletesebb gépi emlékezet. Mintegy 100 milliárd idegsejtjének — neuronjának — mindegyike sok-sok nyúlvánnyal rendelkezik, amelyek úgyszólván végtelen számú kapcsolat létesítésére alkalmasak.

Mai tudásunk szerint az emberi emlékezet ezeknek a kapcsolódásoknak — az információra jellemző — átrendeződésén, rögzítődésén alapul. Minderre az információ továbbításának molekuláris jellemzőire fényt derítő mikrobiológia segítségével jöttünk rá.

Ismeretlen barátunk tehát egész eddigi életének elraktározott tapasztalatával felvértezve indulhat az iskolába. Legközelebb innen folytatjuk!

*

Addig is csupán egyetlen kérdés nyugtalanít. Mi köze lehet az egyén és a társadalom kapcsolatához annak a bosszantó körülménynek, hogy a szóban forgó illetőt nehéz álmok gyötörték az éjjel? Akinek van kedve folytatni, vagy éppen elkezdeni a játékot, néhány sorban válaszoljon a kérdésre.

Aztán ismét mi lépünk!...

Cser Gábor

Rajz: Endrődi István

TŰZ!

Az ember megismert[illegible] zet, s idővel megtanulta: vi[illegible] har nélkül is életre tudja hívni. Érceket olvasztott, segítségével formálta szerszámait – éltető eleme lett. Történelmünk kereke a tűz nélkül minden bizonnyal lassabban forgott volna előre. A tűz formálta történelmünket.

Azt azonban már az [illegible] ber is látta: micsoda pusztításra képes féktelen dühében.

A tűz elleni hatásos védekezés a kőházak építésével, tudatos várostervezéssel és a tűzoltóbrigádok szervezésével kezdődött. Lángba borult egy ház vagy magtár? Az em[illegible] rek, akárcsak ma, rögtön riasztották a tűzoltókat, akik fogatolt kocsijaikkal siettek a helyszínre. Sziréna nem volt, a sebesen vágtató tűzoltókocsi éles kolompszóval tört magának utat a város forgatagában. Az utcákon sétálgató hölgyek és urak rémülten ugrottak félre az eldübörgő tartálykocsi elől. Amint megérkeztek a helyszínre, a tűzoltók gyorsan felszerelték fecskendőiket, négy társuk máris működésbe hozta a kéziszivattyút. Már oltás közben megkezdődött az emberek, állatok, értékek mentése.

Ma is használjuk a tüzet otthonunkban, és ma is félünk pusztításától.

A budapesti parancsnokság ügyeletes tisztje naponta tizenöt bejelentésre riasztja a készenlétben álló egysége-

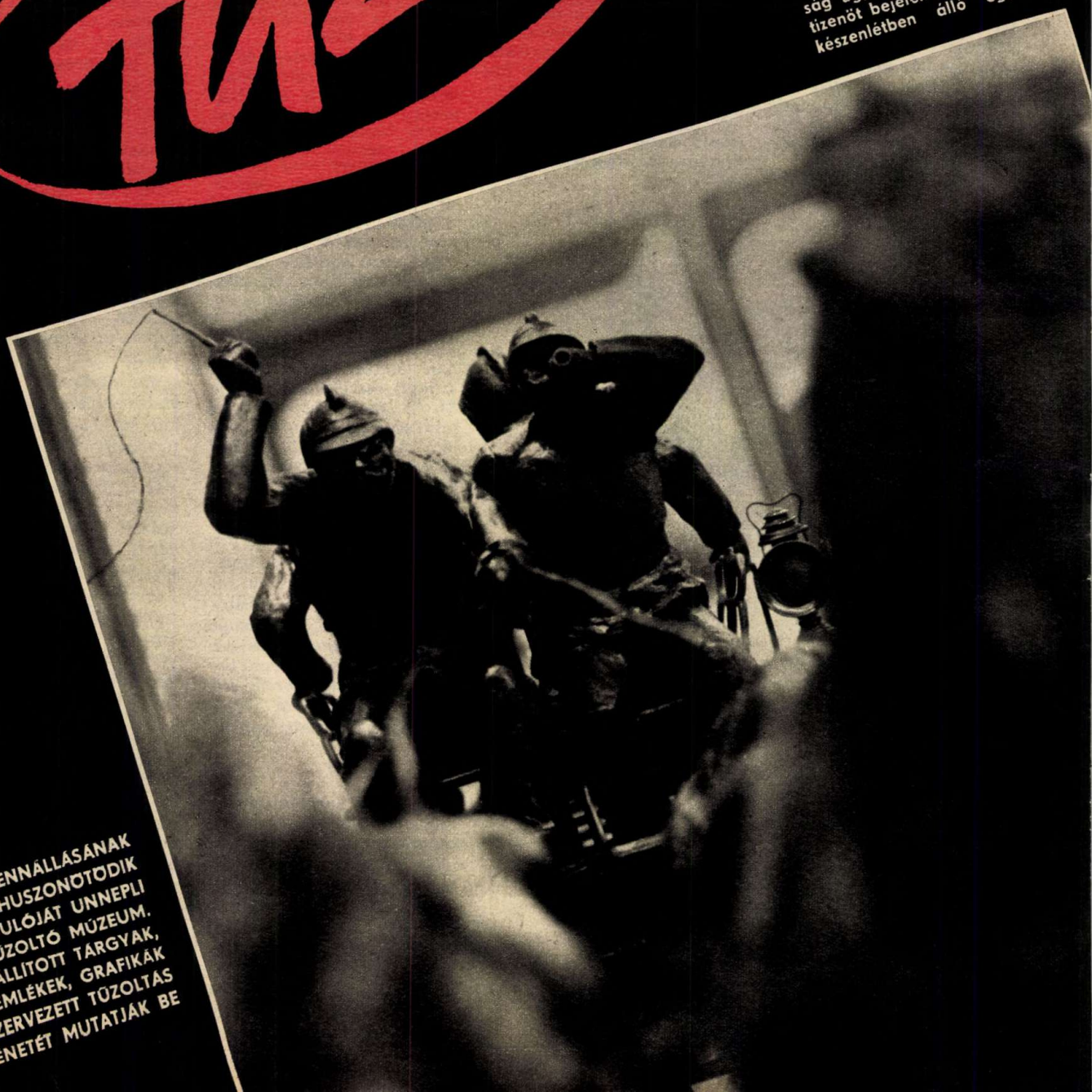

FENNÁLLÁSÁNAK HUSZONÖTÖDIK ÉVFORDULÓJÁT UNNEPLI A TŰZOLTÓ MÚZEUM. A KIÁLLÍTOTT TÁRGYAK, EMLÉKEK, GRAFIKÁK A SZERVEZETT TŰZOLTÁS TÖRTÉNETÉT MUTATJÁK BE

ket. A bejelentések fel... ban csak „vicc". „Jópola tréfa." A tűzoltók ezt nem tudhatják. Amikor megszólal a sziréna, egyszerre ugranak fel, s rohannak le a már zakatoló, autókhoz. Mindenkiben ott dolgozik a sürgető érzés: még idejében odaérjünk! A sokszor négy-öt kocsival, éles szirénaszó kíséretében vonuló tűzoltókat aztán kineveti a „szellemes" telefonáló. Persze, nem minden kivonulásuk végződik ... nélkül. Az emberek felelőtlenül bánnak a tűzzel – mondják a tűzoltók. – Csak akkor ijednek meg, amikor baj van. Pedig ősi igazság: a tüzet könnyebb megelőzni, mint eloltani.

Sinkovics Ferenc

ÍME EGY MAGYAR TALÁLMÁNY: AZ AUTÓRA SZERELT PORÁGYÚ

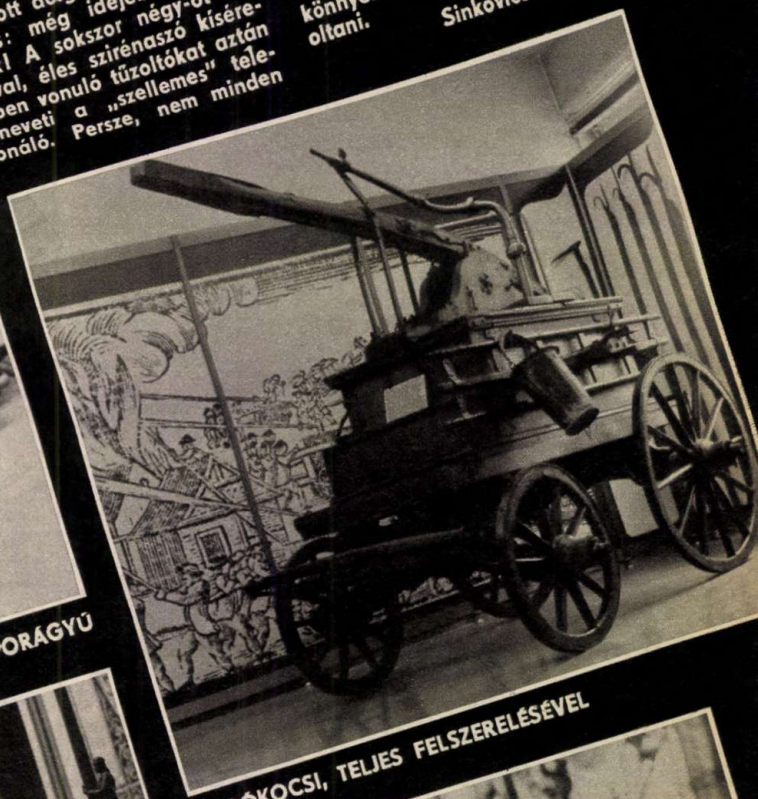

RIADÓKOCSI, TELJES FELSZERELÉSÉVEL

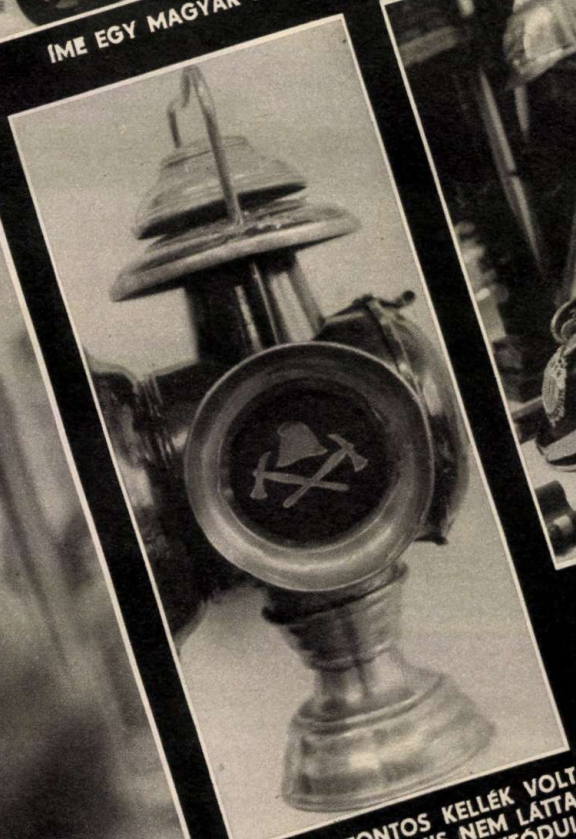

A LÁMPA FONTOS KELLÉK VOLT. NÉLKÜLE UGYANIS NEM LÁTTAK VOLNA A TŰZOLTÓK A KITÓDULÓ FUSTBEN. MA MÁR ERŐS FÉNYŰ REFLEKTOROKAT HASZNÁLNAK

DÍSZES TŰZOLTÓSISAK. VISELŐJÉN MEGAKADT AZ EMBEREK SZEME, A TŰZOLTÓT MINDIG IS BÁTOR HELYTÁLLÁS JELLEMEZTE

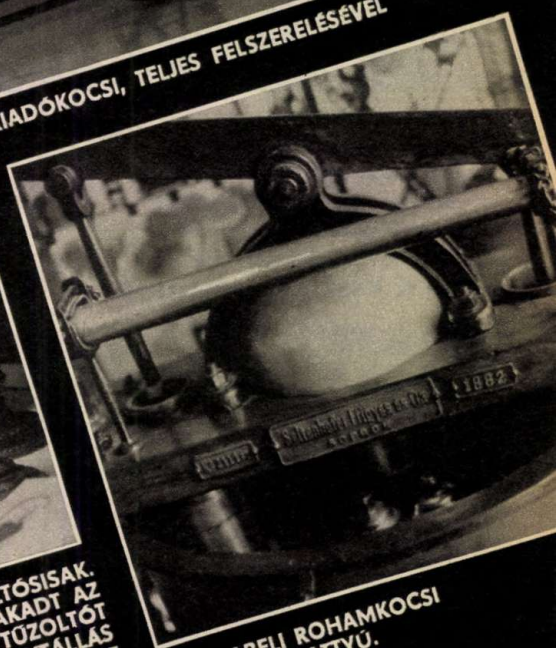

A KORABELI ROHAMKOCSI LELKE A SZIVATTYÚ. MÉG EZT IS KÉZZEL MŰKÖDTETTÉK, DE MÁR MEGFELELŐ NAGYSÁGÚ VÍZNYOMÁST BIZTOSÍTOTT. A MÚLT SZÁZAD VÉGÉN A TŰZOLTÓ FELSZERELÉSEKNEK MÁR KULÖN IPARA VOLT

FOTÓ: KARASZ LAJOS

Az ENSZ székházán
általában csak a karcsú,
magas, titkársági épületet értik
az emberek. Pedig a közgyűlési
csarnok és a konferenciaterem,
az apró kertek és a könyvtár
szintén az ENSZ-palotához tartozik

Kovácsoljunk kardból ekét!
A jelmondat
és a szobor világhírűvé vált

A Biztonsági Tanács patkó formájú
asztala. Az első széksorban
a küldöttek, mögöttük segítőik ülnek.
Oldalt a tudósítók, hátul pedig
a közönség foglal helyet

Ezernyi kérdés merül föl a békét féltő emberben, ha meghallja e nevet: ENSZ. Mi a dolga ennek a nemzetközi szervezetnek? Hogyan végzi a munkáját, miképp éri el a célját, milyen testületei vannak?

A második világháború utolsó napjaiban alakult meg olyan céllal, hogy a háborús borzalmakat megakadályozza. Alapokmányát 1945. október 24-én fogadták el. Ezen a napon ünnepli a világ az ENSZ születésnapját. Jelenleg 157 tagállama van, Magyarország 1945 óta tagja a világszervezetnek. New Yorkban, az East River partján fekvő tizenkét holdnyi területet — amelyen az ENSZ székháza áll — J. D. Rockefeller vásárolta nyolc és fél millió dollárért és a köznek adományozta. Tizenegy ország építőművészei tervezték az ENSZ épületcsoportját. Először a titkársági épület, a konferencia terem, majd a közgyűlési csarnok, végül a könyvtár készült el.

A közgyűlési terem hét ajtaján ugyanazt a négy-négy kis szobrocskát láthatjuk, amely a békét, a testvériséget, az igazságot és az igazságosságot ábrázolja, és amely norvég képzőművészek munkája.

A kertben két szobor ragadja meg a figyelmet. J. Vucsetics szovjet művész alkotása, amely a Kovácsoljunk kardból ekét jelmondatot példázza. A másik alkotás: fiatal lány lovon ülve olajágat tart a kezében — A. Augustinčić jugoszláv szobrász műve is a békét szimbolizálja.

Mintha világmúzeumban járnánk — szinte minden ország művészetét megcsodálhatjuk. Magyarország gyönyörű herendi vázát küldött a gyűjteményhez. A bejáratnál működő Foucolt-féle ingát tekintik meg a legtöbben. Mire körbejárja a látogató az épületet, addig az egymázsás súly már valamivel távolabb leng, jelezve a nagy francia tudós fölfedezését: a Föld forog! A szerkezetet a dánok készítették.

Az első szputnyik ezüstből készített másolata is itt van. Ugyancsak szép gondolatot ábrázol a japán békeharang. Hatvan ország réz aprópénzeiből olvasztották, öntötték egybe.

A titkársági épület harmincnyolcadik emeletén van a főtitkár irodája és az elnöki lakosztály. Ez utóbbit az államfők részére tartják fönn, bár azok soha sem vették igénybe. Állítólag J. F. Kennedy, az USA volt elnöke egyszer zuhanyozni, vagy kezet mosni kívánt, ám a csapokból hörgő hang és rozsdás víz jött. Hiába, ahol nincs forgalom...

Annál forgalmasabb maga az épület, hiszen ma már ötezernél is

Az ENSZ kék színű lobogója mindenhol ismert

több alkalmazott dolgozik az ENSZ New York-i központjában. Azért kell ezt hangsúlyozni, mert az ENSZ-nek Genfben, Hágában, Párizsban és Bécsben is vannak hatalmas épületei, dolgozó bizottságai.

New Yorkban működik a Biztonsági Tanács, a Gyámsági Tanács, a Gazdasági és Szociális Tanács, a titkárság és a Közgyűlés. Ez az ENSZ úgynevezett parlamentje. Hivatalos nyelve az orosz, az angol, a francia, a spanyol és a kínai. A közgyűlés minden év szeptember harmadik keddjén nyílik meg, s az újonnan megválasztott elnök egy éven keresztül irányítja a közgyűlést, a rendkívüli üléseket, valamint a különféle albizottságok munkáját. Ezek a kisebb bizottságok fontos nemzetközi, politikai, katonai, lefegyverzési kérdéseket igyekszenek megvitatni, eldönteni és sok esetben sikerül a megegyezés. E tárgyalások eredményeit terjesztik azután a közgyűlés elé.

Igen fontos szerepet tölt be mindezeknél az elnök, aki ebben az „ENSZ-évben" nem kis büszkeségünkre, magyar ember; Hollai Imre külügyminiszter-helyettes. Közfelkiáltással jelölték ilyen magas tisztségre a tagországok delegátusai.

A közgyűlés után fontosságban a Biztonsági Tanács (BT) következik. Öt állandó tagja van: Szovjetunió, Nagy-Britannia, Franciaország, Egyesült Államok és Kína. További tíz ország pedig két évig — az állandó tagok mellett — segíti a BT munkáját. A két év elteltével az angol abc szerinti sorrendben tíz ország delegál küldötteket a BT-be. Az öt állandó országnak vétójoga van, ami gyakorlatilag annyit jelent, hogy szavazás esetén bármelyikük nemleges válasza érvénytelenítheti a többiek döntését.

Szakosított szervezetei is vannak az ENSZ-nek. Ilyen például az UNESCO, amely az oktatással, a WHO, amely az egészségüggyel, vagy az UNICEF, amely a gyerekek életével, azok megsegítésével foglalkozik.

Az UNICEF legutóbbi jelentéséből kiderült, hogy a fejlődő országokban élő gyerekek helyzete tovább romlott. Mintegy hetvenmillió gyerek él a Földön úgy, hogy senki sem gondoskodik róluk. Nem tartoznak senkihez és sehová. Egy részük bűnözővé válik, mások éhen halnak, s csak igen kis részük képes tisztességes felnőtté válni.

Az UNICEF segíteni akar. Szűkös pénzalapjából háromszázezer létesítményt, szervezetet, alapítványt támogat. De mi ez? Csepp a tengerben. A statisztikák szerint annyi pénz, amennyit az UNICEF egy év alatt a gyerekekre költ, négy óra alatt fogy el hadikiadásokra a Földön.

A Földön élő emberek problémáit nem szabad és nem is lehet háborúkkal megoldani. Beszélgetni, tárgyalni kell és közösen orvosolni a bajokat.

A világ legnagyobb tárgyalóasztala az ENSZ. Sok-sok ország ülhet le ehhez az asztalhoz. Mindegyiknek más-más elképzelése, célja van. Kialakultak a világban tömbök, csoportok, amelyek ragaszkodnak saját érdekeikhez. Nem egyszerű a beszélgetés, nehéz a vélemények egyeztetése. És a már megszületett döntéseket sem mindig hajtják végre az egyes országok.

A BT asztala patkó formájú, de semmi köze sincs a szerencséhez. Vagy mégis?

A józanul gondolkodó emberiség nem babonás, de hiszi, hogy sikerül fegyverteleníteni a világot.

Forrai G. János

PATKÓ ASZTAL

JÁMBOR SZÖRNYEK

„Karjalddal átölelsz" — szépen hangzik ez...
De csak a nótában!

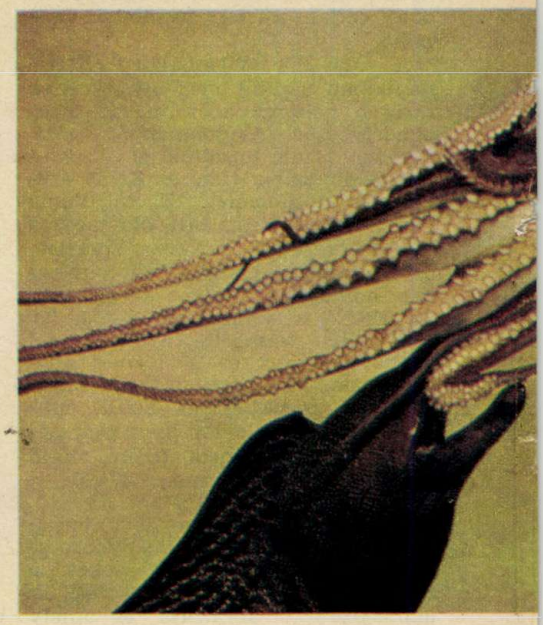

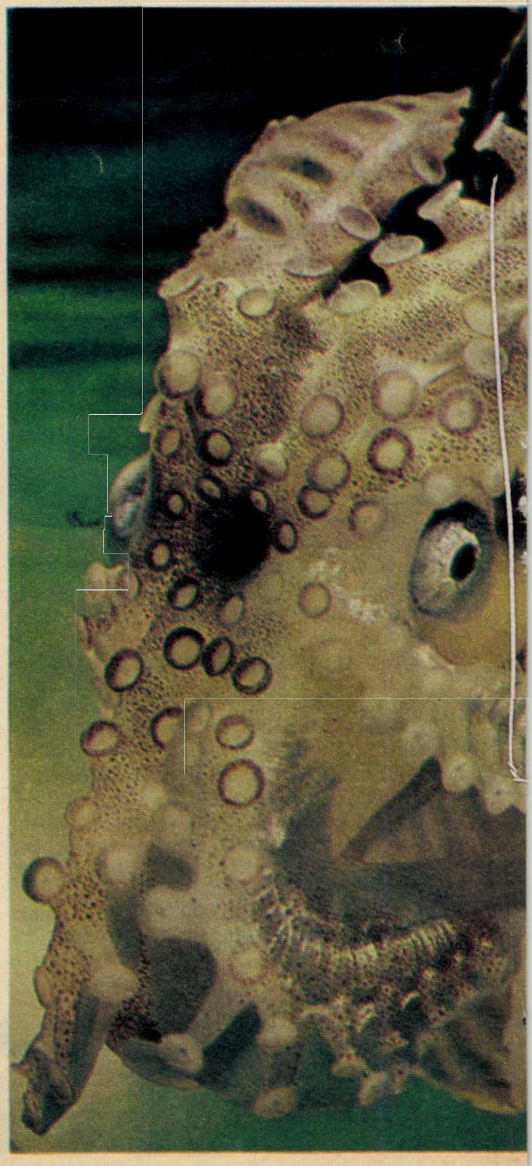

Az embert nem bántják, a mindennapi létért azonban küzdenek

Minek nézzelek? Absztrakt festménynek, halnak, kagylónak? Legszívesebben egyáltalán nem néznélek. Álmomban se jöjj elő!

Mint a mélytengeri búvárhajó vagy a Holdat ért terepjáró, olyan az Octopus briareus polipfajta

A tengeri szörnyekről sok-sok legenda szól. A tengerparton élő emberek fantáziája mindig élénk volt. A babonás halászok és tengerészek időnként a kikötői csapszékekben óriás polipokról meséltek és a boroskancsó mellett ezeknek az állatoknak a mérete nem egyszer az egy kilométert is elérte.

A svéd Olafus Magnus 1555-ben egy hatalmas krákról írt. A sokkarú óriáspolipot nevezték egykor kráknak, amely „képes lehúzni karjaival a hajókat a tenger mélyébe."

FÉLNEK AZ EMBERTŐL

Victor Hugo, a francia romantikus irodalom nagy alakja „A tenger munkásai" című regényében így ír a polipokról: „Ezt a szörnyű monstrumot a tengerészek polipnak, a tudomány Cephalopoda-nak, a legenda pedig kráknak nevezi. Az angol matrózok szótárában, mint ördöghal sőt, mint vérszívó is szerepel."

A meséket nehéz volt cáfolni, mert a múzeumok csak polipkar részeket tudtak bemutatni, óriáspolipot egészben nem sikerült kifogni a tengerből. 1861-ben Bouyer, francia tengerészhadnagy az Alceton korvetta parancsnoka Madeira és Teneriffe között találkozott a tengeren egy a víz felszínén tartózkodó polippal. Sikerült kötéllel meglasszóznia az állatot. A polip azonban nem adta meg magát, s igyekezett kiszabadulni a kötél szorításából. A küzdelemben a tengerésztiszt 20 kg súlyú poliphússal lett gazdagabb, amely kiszakadt a polip egyik karjából, az állat azonban elmenekült. A húsdarabból és a tengerészek leírásából hozzávetőlegesen kiszámították a polip méretét, s zárt karokkal öt méter hosszúra és két tonna súlyúra becsülték.

JÁMBOR SZÖRNYEK

A múlt század nyolcvanas éveiben tíz óriáspolipot figyeltek meg Kanada partjainál, és már reálisabb leírások jelentek meg róluk. A puhatestű polipok és kalmárok a tenger különböző mélységeiben élő ragadozó állatok: halakkal, rákokkal, kagylókkal táplálkoznak. A mélytengerben élő egyes fajok világítanak. A polipoknak nyolc karjuk van, nem vérengzők, félénkek, sőt, félnek. Az embert nem támadják meg, de előfordul, hogy kíváncsiságból a polip átkarolja a tengerben fürdőző lábát. Ha az ember túl hirtelen reagál a polip mozdulatára, akkor szívókorongjaival még szorosabban tapad rá. Ha viszont hidegvérűen és moccanás nélkül tűri a „fogást", akkor a polip hamarosan elengedi a lábát.

TÁMAD-E A KALMÁR?

A kalmárok külsőre hasonlítanak a polipokhoz, de tíz karjuk van. Testük áramvonalasabb, így gyorsabban úsznak, mint a polipok. Az újabb kutatások szerint egyes kalmárfajok elérik az óránkénti 40—60 km-es sebességet. A kalmár úgy úszik, mint a polip, tehát a beszívott vizet állítható fúvókaszerű tölcsérszervén keresztül nagy erővel lövelli ki, s így vízsugárhajtással halad előre.

A Földközi-tengerben élő közönséges kalmárt, illetve az északi-tengeri, északi loligo-t tintahalnak is nevezik. Hosszuk a húsz centimétert nem nagyon haladja meg.

A mélytengerben élő óriás kalmárok 6—7 méter hosszúak, a skóciai és norvég partok mentén 10 méter, illetve 17 méter hosszú óriás kalmár tetemét is kidobta a tenger. Az épségben talált óriás kalmárok között az eddigi rekordot egy az Új-Fundland partjainál talált kalmár jelentette: 21,90 méter volt.

Megtámadhat-e hajókat? Szakértők szerint kisebb bárkát, csónakot igen, esetleg fel is boríthatja, de nagyobb hajót nem támad meg. Nem igaz az sem, hogy emberáldozatát lehúzza karjaival a mélybe. Szerencsére az óriás kalmár ritkán jön a felszínre, így az emberrel történő találkozás esélye csekély.

A tenger mélyén tehát élnek szelíd természetű polipok, de agresszívabb óriás kalmárok is. Krákok, szörnyek azonban nem léteznek a tengerben. Élhetnek ugyanakkor olyan állatfajok, amelyeknek szokásait, viselkedését ma még a tudomány nem ismeri eléggé. Az elkövetkező évtizedekben bizonyos, hogy a kutató tengeralattjárókkal, mélytengeri robotjárművekkel felderíti a tengerek ma még ismeretlen mélységeit az ott élő állatvilággal együtt.

Endresz István

KEDVES ISMERŐS

A PINGPONG-ASZTAL ÜZENETE

A betonból készült pingpongasztal előtt már összesereglettek a környékbeliek. A szereplők lámpalázasan készültek, ki-ki elismételte magában a könnyebben felejthető sorokat, s egyszer csak föllebbent a függönyként kifeszített kockás takaró, kezdődhetett az előadás. Az asztalon egy sovány, szőke kislány állt, csillogó szemmel, határozott hangon nyitotta meg az előadást. Ez volt Pongor Ildikónak, az Operaház balett-táncosnőjének első színpadi fellépése. A nyár végi, csepeli délután óta már húsz esztendő telt el.

– Végül mégsem prózai színész lett, ahogy ott, a pingpongasztalon kezdte . . .

– Nem, ott még csak a színpadba, a szereplés varázsába szerettem bele. Komolyan vettük az előadásokat, mi gyerekek; de ugyanilyen komolyan vették a felnőttek is. Hiszen akár a színházba, a mi betonasztalunk elé is ünneplőben jöttek. Amikor kilencéves lettem, édesanyám elvitt a balettintézetbe, én akkor még vajmi keveset tudtam e műfajról. Ő szeretett bele a táncba.

– Mi volt a legnehezebb a kilenc intézeti év alatt?

– Nem tudtam kipihenni magam. Reggel nyolctól este hatig tanultunk, illetve táncoltunk, gyakoroltunk. Aztán felültem a HÉV-re, kizötyögtem Csepelre, megvacsoráztam és beestem az ágyba. Később a hétvégeken vagy este már kisebb szerepeket is kaptunk. Ezeket be kellett tanulni, majd a színpadon eltáncolni. Az a tizenhét forint, amit a fellépésért kaptunk, sokszor a kasszában maradt, mert egyszerűen megfeledkeztünk róla. Egy-egy ilyen este számomra csodálatos élmény, hatalmas megtiszteltetés volt.

– Most is törékeny alkatú . . . Hogy bírta akkoriban?

– Akkor már nagyon szerettem a balettet, meg bírnom is kellett a megterhelést. Ha elfáradtam, még magamnak sem vallottam be.

– A diploma után leningrádi ösztöndíjat kapott. Mit adott ez az esztendő?

– Megszerettették velem a munkát. A szovjet mesterek szigorú fegyelmet tartottak. Egyébként olyan jó légkörű társaságban, segítőkész emberek között, mint ott, sohasem táncoltam. No persze, a leningrádi közönség nagyon igényes, nagy hagyományai vannak a balettnak. Rengeteget gyakoroltam, és tudtam: ez nem veszhet kárba.

– A nézőtérről figyelve a táncosok mozdulatait, úgy tűnik, mintha nem is földi lények lennének. Azt csinálnak a testükkel, amit akarnak. Mennyi munka van e könnyedség mögött?

– Nem munka, valóságos küzdelem! Én napi hat-hét órát gyakorolok. Először felépítem magamban a szerepet, amelyet alakítani fogok. Szinte át kell élnem a világát! Magamra ruházom tulajdonságait; megismerem a történelmi kort, helyzetet, amelyben a darab cselekménye játszódik. Ha Spartacus felesége vagyok, az egész rabszolgafelkelés előzményeit, magát az eseményt, s a bukás következményeit is ismernem kell. És amikor felmegyek a színpadra, elhiszem, hogy én az az asszony vagyok, szerepemen keresztül megélem saját örömömet, fájdalmamat, szenvedésemet is. Emellett lépésről lépésre megismerem a darab koreográfiáját, ami megint csak hosszas tanulást vesz igénybe.

– Minden táncos ilyen alaposan készül a szerepére?

– Nem. De annak üres, semmitmondó is lesz a produkciója. Nehogy azt higgye, hogy ezt csak a szakemberek veszik észre! Ők sokszor csak a technikát figyelik, a nézőt viszont ez kevésbé érdekli, mint a figura hitelessége. Itt, akár a prózai színpadon, mondani kell valamit. Különben mitől lenne a balett – művészet?

– Az előadás után újjá kell születni testben és lélekben is. Hogyan kapcsolódik ki?

– A pihenésre sajnos, egyre kevesebb idő jut. Az utazások elfárasztanak, még jobban, mint az előadások. Nekem a családommal töltött órák jelentenek igazi felüdülést. Olvasunk, színházba megyünk, sétálunk egyet . . . Mindig vágyom arra, hogy lazíthassak egy kicsit. A sors nem is olyan régen megajándékozott ezzel. Bár ne tette volna! Megsérültem és majdnem fél évig nem táncolhattam. Rettenetesen hiányzott!

Sinkovics Ferenc

PONGOR ILDIKÓ

PAJTÁS

FOTÓ: KARASZ LAJOS

Sorra érkeznek szerkesztőségünkbe a levelek, a telefonhívások. Nem könnyű a sok érdekes vélemény közül válogatni sajnos, nincs lehetőségünk, hogy mindegyik hozzászólásnak helyt adjunk a lap hasábjain.

A „miskolci Ricsések":

— Szeretnénk megnyugtatni a cikk íróit: még ma is található sok igazi Ricsés, aki nem adta fel a harcot! Nem hagytuk ott a Ricsét egy új divat miatt. A csövezés különben sem divat, hanem életforma. Az, hogy valaki csöves, az nemcsak az öltözködésében nyilvánul meg, hanem az életformájában is. Javasoljuk a cikk íróinak: nézzenek szét a világban, s csak azután írják le a véleményüket!

Villamoson, barátnők:

— Olvastad azt a sok marhaságot, amit ebben a sorozatban összehordtak? Hát mondd, ki a fenét érdekel, hogy a Jocó hogyan tekeri a gitárt, mikor a Fenyő Mikiről egy szó sincs az egészben. Ha én az újságíró helyében lennék, akkor csak Hungáriával írnám teli a lapot.

— Még a pénzt is sajnálják tőlük. Igenis megérdemlik, hogy szuperul keressenek, és még azt is megérdemlik, hogy . . .

Leszálltak.

Koncz Gábor, egy kezdő zenekar énekese:

— Könnyű azoknak nyilatkozni, szépeket mondani, akiknek az anyagi megélhetése biztosított a zenével. Ma már az elfogadható megszólaláshoz is hatalmas összeget kell beruházni. Ráadásul, akkor még semmi biztosíték sincs arra, hogy betörhetünk a „piacra". Gyakran még a tehetségeseket is felemésztik a szakmán belül uralkodó farkastörvények. Arról szó sem lehet, hogy egymást támogatná két-három együttes. Gyilkos dolog, de ha egyszer a kereseti lehetőségekről, a kenyérről van szó, akkor azon a felségvízen másnak nincs keresnivalója.

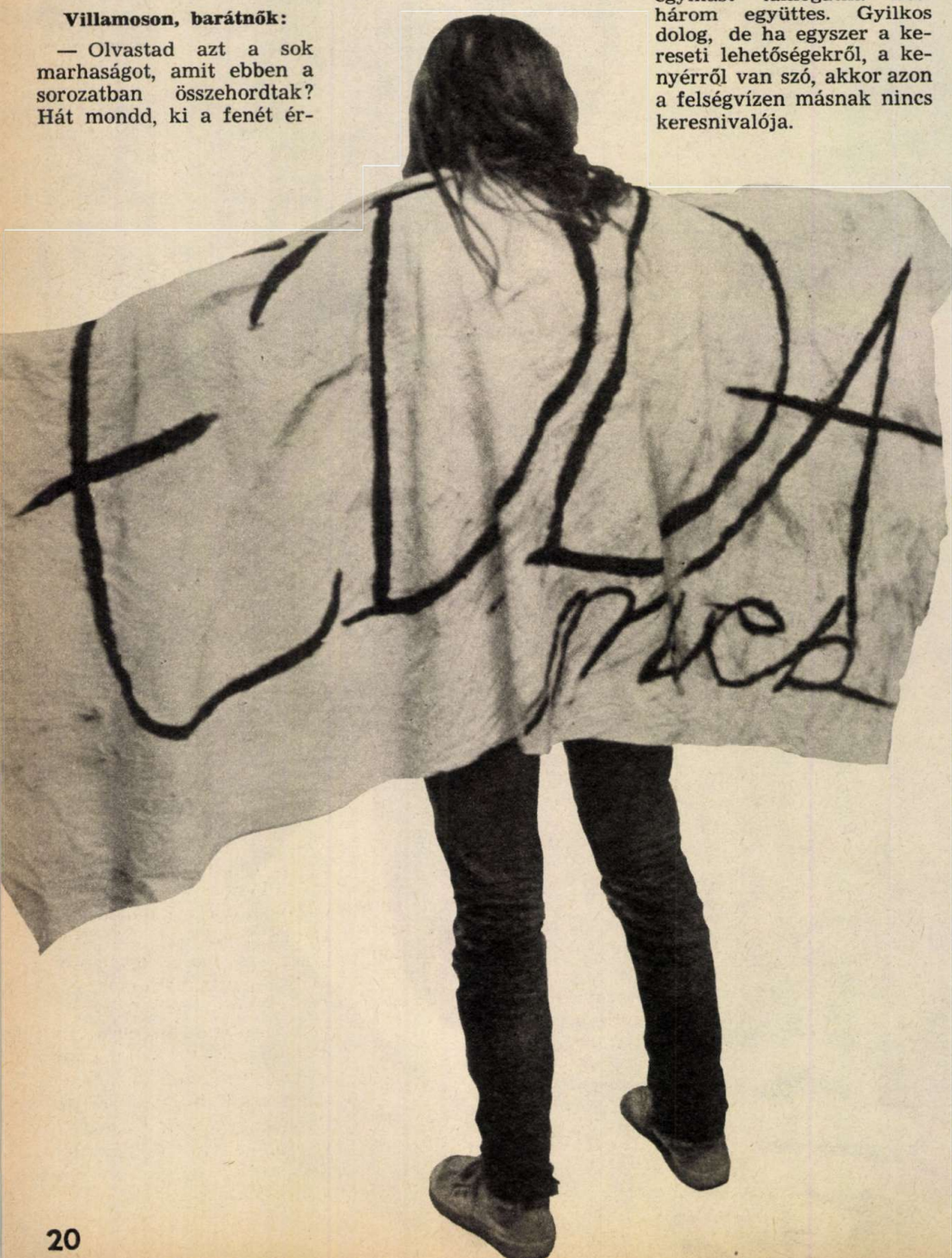

Somló Tamás, az LGT tagja:

— A Beatrice zeneileg jó együttes volt, csak éppen változó dologhoz kötötték a sajkájukat. Mert tegnap még voltak csövesek, de mára már erősen megfogyatkoztak, a Ricse meg feloszlott. Aki effajta divatokhoz köti a zenéjét, az mindig is csalódni fog. A divatok ugyanis változnak, s a zenész is kénytelen ugyanilyen ütemben fordítani stílusán, mondanivalóján. Ebben a rohanásban pedig gyakran csak felszínes produkciók születnek. A divatirányzatokat visszautasító, de értékes, igényes zenét játszó együttesek viszont sohasem veszítik el a közönségüket.

Zálos Árpád, gimnáziumi tanuló:

— Végül is, amit a társművészetekről írt a lap, az igaz. Csak az a kérdésem, miért most alakult meg a rockszínház, amikor már sokkal előbb szükség lett volna rá? Az ember végre elmehet egy jó színházba, izgalmas előadásokat láthat. A mi nemzedékünk igazi lázadó nemzedék, nem valók már nekünk azok a több száz éves darabok.

Valaki, aki együttest szeretne alakítani, de nem mondja meg a nevét:

— Na, és most mi van? El akarták venni a srácok kedvét ettől a zenétől?! Ahhoz maguknak sokkal korábban kellene felébredni! Tudja mit? A sok okos, aki erről a zenéről ír, annyit sem ér mint a bal kezem. Zenélni kell, nem pedig dumálni, a srácok is csak ezt szeretik, aki állandóan a fejüket akarja tömni valamivel, azt hamar „levakarják". Nem

Rock-sokk

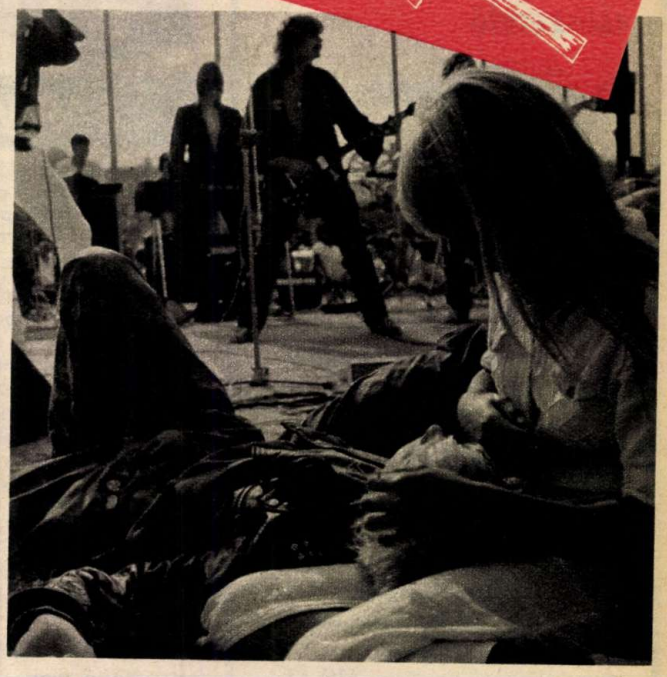

mondom, a kezdő együttesekkel foglalkozó cikkben azért volt valami. Tényleg úgy van: ha névtelenül elindul az ember egy tehetségkutatón és nyer, baromi boldog. Azt hiszi, ő már kész zenész. Nem igaz! Sokszor elfelejtik: előfordulhat, hogy két hónap múlva már a nevét sem ismerik. Jobban tetszik az, ha egy nagyobb banda előzenekaraként játszik az ember, mert akkor hamarabb megismerik. A szerelés, a cucc nagyon drága. Hát igaz, együttest szeretnék, úgy félig-meddig össze is állt a társaság, és ha mi névtelenek maradunk, annak csak az lesz az oka, hogy nincs pénzünk. Pedig a sok öreg pocakost le kellene már váltani. Tiszta ciki, az apáink lehetnének!

Dr. Erdős Péter, az MHV vállalatfejlesztési igazgatóságának vezetője:

— Jól érzett rá a lap: a kezdő együttesek kérdése most már jó ideje gond a magyar pop-, illetve rockzenében. Szerintem azonban nem is olyan nagy kérdés az egész. Ha a hazai pop történetét nézzük, akkor kiderül, miről is van szó. A régiek olyan időszakban indultak, amikor ennek a zenének Magyarországon még semmiféle hagyománya sem volt. A külföldi együttesekről rettentően keveset hallottunk, épp ezért az Illést, a Metrót és az Omegát össze sem tudtuk hasonlítani velük. Persze, boldogok voltunk, hogy nálunk is történik valami új, valami szokatlan a zenei életben, születik egy irányzat, ami szorosan kötődik a fiatalok életéhez, gondolatvilágához. Ezek a zenekarok hamarosan óriási sztárrá nőtték ki magukat. Ma már divat emlegetni az akkori megpróbáltatásaikat. Az igazság azonban az, hogy nekik nem kellett szenvedniük. Annál több a nehézségük a mai kezdőknek! Valami olyan dologgal kell kijönniük ugyanis, ami — legalábbis hazánkban — újdonságnak számít. Más kérdés, az az újdonság Nyugaton lassan már ki is megy a divatból. Sok fiatal zenész különben is úgy gondolja, könnyen megy minden. Ma megveszi a gitárját, holnap próbál egy kicsit a zenekarával, és ha holnapután nem készítenek vele rádió- vagy lemezfelvételt, akkor üldözöttnek kiáltja ki magát. Pedig most már nálunk is hasonló a helyzet, mint Nyugaton. Azért, hogy valaki az élvonalba kerülhessen, éveket kell küzdeni, s uram bocsá', az se baj, ha az együttes jó zenét játszik. Angliában például nem ritka, hogy egy együttes öt-hat évig vár a megfelelő lehetőségekre, nem sértődik meg, hanem szorgalmasan gyakorol, újdonságokkal kísérletezik. Ezt a hazai kezdők sajnos, nem tudják kivárni, és ha a zenéjükre nem figyel fel senki, akkor más eszközökkel irányítja magára a figyelmet. Különös öltözködés, kihívó magatartás, politikai nyugtalanság — ennek aztán lesz „sikere". Sajnos, az újságírók sokszor reklámot is csinálnak a dolognak: felnagyítják a zenekarok problémáit. Pedig az, hogy Magyarországon négyezer fiatal lilára festett hajjal sétál az utcán, nem nagy ügy. Attól a fiatalok többsége szerves rétege a társadalomnak.

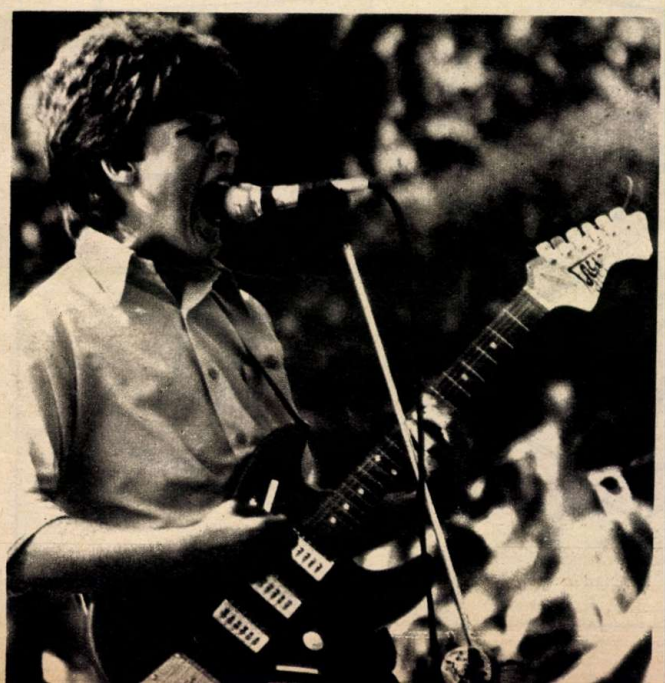

Szepes Rita, hetedikes tanuló:

— Mi az osztályban mostanában a Rock-Sokknál nyitjuk ki először a lapot. Őszintén megmondom: a vélemények erősen megoszlanak. Nekem például, nem tetszik az egész. Nem tudom értékelni a hazai zenészek gondjait addig, amíg nem csinálnak olyan jó dallamos zenét, mint az Ottawan vagy a Goombay Dance Band. Az üvöltős számokat pedig egyenesen elviselhetetlennek tartom. Persze, amit mondtam, az nem szentírás, hiszen a barátnőm például ennek pont az ellenkezőjét állítja. Számára csak a Hobó Blues Band, a P. Mobil, a Karthagó zenéje a hallgatható. Ettől még ugye, lehetünk barátnők!?

Fiúk jelentkezését várjuk az Újpesti Gyapjúszövőgyárba az 1983. szeptember 1-én induló tanévre

géplakatos,

gépszerelő,

csőszerelő

és villanyszerelő

szakma

megszerzése céljából.

Felvételi követelmény:

14 éves életév betöltése, általános iskolai végzettség

Tanulmányi idő:

3 év.

Az I. osztályos tanulók tanulmányi ösztöndíja az I. félévben egységesen 310 Ft.

A II. félévtől tanulmányi eredménytől függően 310–500 Ft.

Társadalmi ösztöndíj havonta 500 Ft.

Jövedelempótlék havonta 190 Ft.

Tanulóink részére **ingyenes** kollégiumi elhelyezést és munkaruhát biztosítunk. Havonta egyszeri hazautazás esetén költséget térítünk. A tanulók a teljes ellátásért napi 3 Ft-ot térítenek. A szakmunkásvizsga megszerzését követően továbbtanulási lehetőséget biztosítunk.

Jelentkezni lehet:

Újpesti Gyapjúszövőgyár személyzeti osztály 1045 Bp. IV., Berni u. 1.

„SÁRMENTŐ"

Itt az ősz, az előszobában lépni sem lehet a sok sáros cipőtől, csizmától. Érdemes hát meglepni a családot az itt bemutatott cipőszekrénnyel, melynek külön érdekessége az oldalára szerelt csizmalehúzó.

A szekrény alapelemeit (a betűvel jelzett részeket) 2 cm vastag faforgács, vagy pozdorjalapból vághatjuk ki, ennek megfelelő a tartása. A fiókrész alját (L) viszont elegendő 0,5 cm-es farostlemezből készíteni. A legtöbb vágási vonal egyenes, így bármilyen kézifűrésszel dolgozhatunk. A csizmalehúzó és a fiókfogantyú görbe vágási vonalaihoz viszont lombfűrészt használjunk. A méretek pontos megtartására ügyeljünk, mert a pontatlanság később nehezen javítható.

A szekrény fedőlapjára kerülnek a csizmatartó rudak. Ehhez legcélszerűbb készen kapható partvis- vagy szerszámmegfelelő furatokat a fedőlapon kézifúróval, körkiszúróval készíthetjük el, de ha ilyenünk nincs, akkor ismét segít a lombfűrész.

Valamennyi alapelemet kivágva, a vágási vonalakat csiszolóvászonnal simítsuk le, majd következhet az összeállítás. Két lehetőségünk van: az egyszerűbb, ha 5×50 mm-es süllyesztett fejű facsavarokat használunk. Kézifúróra vagy fúrógépre ennél a megoldásnál is szükségünk van, mert a csavarok helyét elő kell fúrnunk. A csavarfej számára – nagyobb átmérőjű csigafúróval – süllyesztéket készítsünk.

Valamivel hosszadalmasabb, ha csavarok helyett köldökcsapokat használunk, de a végeredmény azonban szebb. A kb. 10 mm átmérőjű és 30 mm hosszú keményfa rudacskák számára az összeerősítendő élbe és lapba is 2–2 vakfuratot készítünk. (A furatok helyét gondosan mérjük ki.) A csapokat először az élekbe enyvezzük be, majd ennek száradása után a lapokba is.

A csizmalehúzót két csuklóspánttal vagy egy hosszabb – zongorapánttal – csavarozzuk a szekrény jobb vagy a bal oldalára. Miután a kis bútordarabot összeállítottuk, a csavarok fejét fatapasszal simítsuk le, majd csiszoljuk át az egészet újra. A már sima felületet először alapozó festékkel, majd színes zománcfestékkel (Durol, Tiszalux) fessük le. Az éleket felvasalható élfóliával borítsuk. Ebből inkább egy kicsit szélesebbet vegyünk, mint a lapok vastagsága. Illesszük rá a szabad élekre, majd meleg vasalót végighúzva rajta, magától felragad. A kiálló részt ezután egy éles késsel hasíthatjuk le.

Perényi József

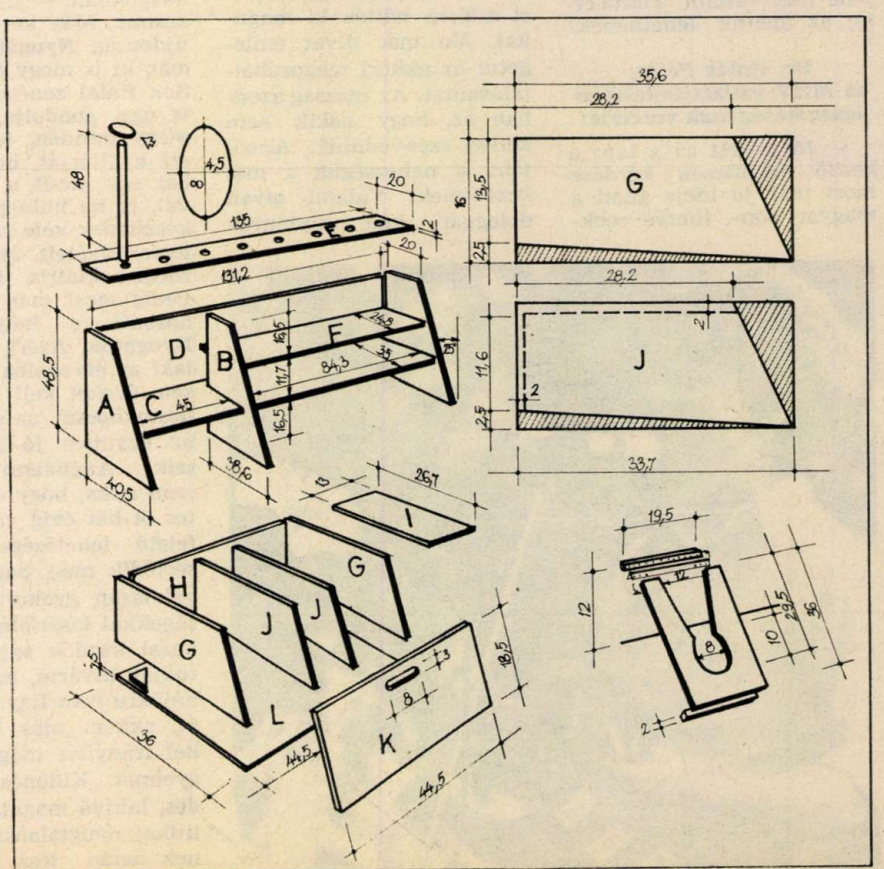

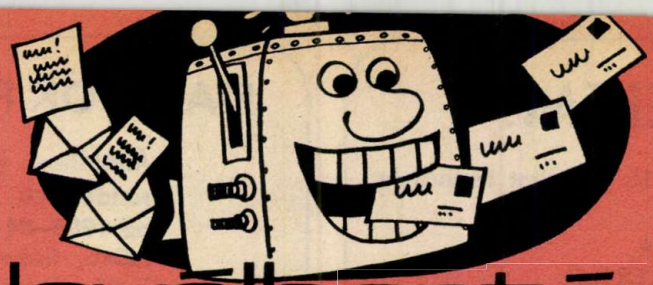

levélbontó

A MI JELMONDATUNK

A tanév első heteiben lázasan kerestetek egy gondolatot, amely a leginkább kifejezi terveiteket, a legjellemzőbb rátok. Néhány csapattól már hozzánk is eljutott a kiválasztott jelmondat, ezekből közlünk most válogatást. A jövőben is helyet adunk a legérdekesebb, legkifejezőbb jelmondatoknak — írjátok meg szerkesztőségünknek!

Múltunk tanúi — jövőnk teremtői vagyunk

A fenti jelmondat éves programunk keretének — a hagyományápolás, múlt, jelen, jövő megismerésének — összefoglalása. Az igazi hagyományápolás azt jelenti, hogy népünk — a szűkebb szülőföld — életének legjellemzőbb mozzanatait nemcsak felfedezzük, rácsodálkozunk azokra, hanem beépítjük jelenünkbe. Felhasználjuk mindazokat az értékeket, melyeket itt, a Galga mentén élők évszázadok alatt kifejlesztettek, ápoltak és megőriztek.

Ma is teremtődnek olyan értékek, melyeket fel kell ismerni, s továbbadni a következő nemzedékeknek, a községben is, csapatunkban is — olvastuk a turai Úttörő Űrszonda című lapban Békési István csapatvezető szavait.

Add a kezed úttörő, hisz egy úton megyünk

Ugye ismeritek a dalt? Nekünk, az érdi II. Rákóczi Ferenc Úttörőcsapatnak ez a csapatindulónk. Egyik ifivezetőnk fejéből pattant ki az ötlet: legyen ez a sor a jelmondatunk is! E gondolatból kitűnik, hogy éves munkánk során nagyon fontosnak tartjuk a kapcsolatunkat felnőttekkel és kisebbekkel egyaránt. A jelmondat az összefogásra utal. Erősíteni szeretnénk az „Egy őrs — egy család" mozgalmat, a felkészítést a KISZ-életre pedig a nyolcadikosok klubjának érdeklődési körök szerinti megszervezésével teljesítjük. Csapatnévadónkról szeretnénk minél többet megtudni, ezért idén is rendezünk vetélkedőt II. Rákóczi Ferencről. De a természetjárás, a turisztika is egyik fő tevékenysége úttörőéletünknek. Erre a helység környéke remekül alkalmas.

Horváth Éva csapatvezető, Érd, II. Rákóczi Ferenc Úttörőcsapat

Közösen a közösségért!

A feladatokat, az éves programot együtt hajtjuk végre, s ha közösségünket összefogás jellemzi, akkor bármilyen feladatot meg tud oldani, minden akadályt le tud győzni. Jelszavunkkal el szeretnénk érni, hogy mindenki vegye ki részét az úttörőmunkából, s ha így lesz, az 1982/83-as úttörőév minden tanuló számára emlékezetes marad. Ennek érdekében szükségünk van egymásra. Segítenek nevelőink, a patronáló brigádok, a KISZ-esek és mi is odafigyelünk a kisebbekre. Ez évben csapatunk részt vesz a Végezzük el együtt a nyolcadik osztályt; Védd a természetet!; Edzett ifjúságért; Barátaink; Művészetek vándorútján akcióban.

Feld Andrea úttörőtanács-titkár, Berettyóújfalu, Zrínyi Ilona Úttörőcsapat

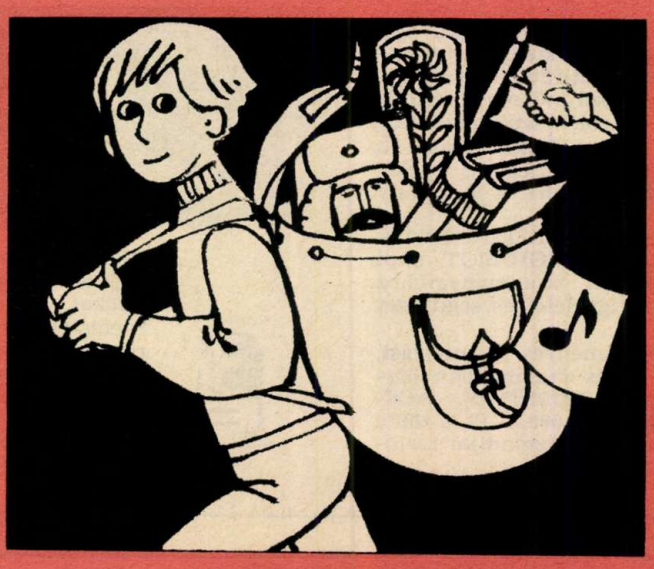

Szép dolgokért élsz, érdemes élned!

Jövőnket a tanulással alapozzuk meg, kötelességeink közül így ez a legfontosabb. Az egymás iránti felelősség, a segítségnyújtás pedig a gyengébbeket is ösztönözheti. Állandóan törjük a fejünket új dolgokon — a következő hónapokban erősíteni akarjuk a rajvezetőség öntevékenységét —, de az új dolgokhoz mindig a régiek adják a táptalajt. Ezért a célunk, hogy alaposan megismerjük szűkebb és tágabb szülőföldünk múltját, jelenét. Ismerkedünk városunk művészeivel, tavaly meglátogattuk Tőkei Imre fafaragót, s meghívtuk egy kiállításra iskolánkba.

Mennyi szépség rejlik a természetben is! Az őrsök, rajok rendszeresen túráznak a közeli műemlékekhez, a kámoni arborétumba, szülők, gyerekek közös autóstúrán vesznek részt a Sághegyen. A vándortáborozók elő- és utótúrákat szerveznek: Kőszeg—Velem gyalogtúrát, látogatást a Hétforráshoz — főzéssel, vetélkedővel egybekötve.

Szép dolog a becsülettel, jól végzett munka, a mindent tudni, ismerni akarás, az egymás segítése, a vidáman eltöltött percek — s ezek mindennapi dolgok. De — ahogy Váci Mihály írta — ezért érdemes élnünk.

Nagy Gyöngyi, csapatvezető-helyettes, Szombathely, Dózsa György Úttörőcsapat

Nemes legyen az ember, segítőkész és jó!

Mi, a budapesti Sziklai Sándor Úttörőcsapat tagjai Goethétől, a nagy német költőtől választottunk jelmondatot. Ez az idézet tartalmazza leghívebben az éves feladatainkat.

Csapatunk 1982-ben először rendezi meg a Sziklai Napokat. A csapatnévadó hetében politikai és sportrendezvények lesznek. A hagyományos akadályversenyen kívül meghirdetjük a „Szovjetunió 60 éve" című pályázatot. Ez évben is benevezünk a Szép magyar beszéd és a Kazinczy versenyre. Kapcsolatot teremtettünk a Magyar Néphadsereg Művelődési Házával. Együttműködésünk keretében részt veszünk különböző szakkörökön és baráti találkozókon. Megismerkedtünk még a Pest megyei Bíróság KISZ-alapszervezetével, és szép hagyomány nálunk a Gorkij iskola szovjet úttörőivel fenntartott barátság.

Major Zoltán, Budapest, Május 1. út 9—15. általános iskola, 8. c.

FIGYELEM!

Az 1983/84-es tanévre a 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett

lányokat SZÖVŐNEK,
fiúkat VILLANYSZERELŐ,
FORGÁCSOLÓ,
SZERKEZETI LAKATOS,
TEXTILIPARI GÉPSZERELŐ

szakmákra beiskolázunk szakmunkástanulónak.
Tanulmányi idő 3 év.
JUTTATÁSOK: villanyszerelő, műszerész szakmákban 250 Ft,
a többi szakmában 500 Ft társadalmi ösztöndíj, ezenkívül a tanulmányi eredménytől függően 410–620 Ft tanulmányi ösztöndíj, plusz 130 Ft jövedelempótlék.
Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 3 Ft-ért biztosítunk az iskolában és üzemi gyakorlat idejére a gyárban. A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás évente egy alkalommal. Kereseti lehetőség: a szakmunkásvizsga letétele után szövő munkakörben bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset. A továbbtanulást támogatjuk.
Jelentkezni lehet személyesen hétfőtől csütörtökig 8–15 óráig. Levélre részletes tájékoztatót küldünk.

Cím:

PATEX
Angyalföldi
Szövőgyár
1135 Bp.
XIII., Fáy u.
81–83.

FIATALOK FIGYELEM!

Általános iskolai végzettséggel rendelkező lányokat felveszünk az 1983–84-es tanévre fonó és szövő, fiúkat textil- és ruházati ipari gépszerelő, géplakatos és villanyszerelő szakmunkástanulónak.

Felső korhatár: 15 év

Tanulóidő: 3 év

Társadalmi ösztöndíj: 500 Ft
Tanulmányi ösztöndíj: eredménytől függően 350–550 Ft

Ösztöndíj kiegészítés: 190 Ft.
Teljes ellátás és elhelyezés kollégiumban havi 210 Ft-ért, tankönyv és munkaruha díjmentesen.
Szakmunkásvizsga után a havi kereseti lehetőség 4000 Ft-tól 4500 Ft-ig.

Jelentkezni lehet szombat kivételével bármely munkanapon 7 órától 16 óráig személyesen.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk. A gyár címe: PNYV MAGYAR PAMUTIPAR személyzeti és oktatási osztály

Budapest, Lahner Gy. u. 30. 1046

Telefon: 693-111/115-ös mellék vagy 693-847.

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK FIGYELEM!

Kőműves, ács-állványozó, bádogos-tetőfedő, villanyszerelő, vas- és fémszerkezeti lakatos, vízvezeték- és készülékszerelő, központifűtés-csőhálózatszerelő, épületasztalos, fapadlózó-műanyagburkoló, hidegburkoló, szobafestő-mázoló szakmunkástanulónak jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik a 15—17. életévüket 1983-ban betöltik, és a 8. általánost elvégezték, illetve akik jelenleg a 8. osztály tanulói.
Vidékieknek a tanulmányi időre TÉRÍTÉSMENTESEN TANULÓOTTHONT, KOLLÉGIUMOT, napi 3,— Ft ellenében teljes ellátást, tanulmányaikhoz szakképzett nevelőtanári felügyeletet és segítséget biztosítunk.
Továbbá rendszeresen kedvezményes hazautazást, munkaruhát, ösztöndíjat, egyes szakmákban ösztöndíj-kiegészítést, valamint **KŐMŰVES, ÁCS-ÁLLVÁNYOZÓ TANULÓKNAK** 500,— Ft, a többi szakmában 250,— Ft társadalmi ösztöndíjat biztosítunk, amit szerződésben rögzítünk.

FŐVÁROSI 3. SZ. ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT BUDAPEST

Különböző sportolási és kulturális lehetőséggel várjuk a jelentkező fiatalokat.
Személyes és levélbeli érdeklődésre részletesen válaszolunk.
Pontos címünk:
Fővárosi 3. sz. Építőipari Vállalat, szakoktatási csoport,
Bp. XIII., Lehel út 10/a.
Tel.: 494-300/121 mellék.

GYERE HOZZÁNK!

Ötnapos munkahéttel dolgozó gyárunkba jó kereseti lehetőséget nyújtó fonó-szövő szakmára lányokat, villanyszerelő szakmára fiúkat szerződtetünk szakmunkástanulónak, akik az 1982–83-as tanévben fejezik be az általános iskolát. A tanulóidő 3 év.

A tanulóidőre ingyenes kollégiumi elhelyezést és teljes ellátást biztosítunk.

Havi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően 900–1120 Ft között van.

Az utolsó évben már teljesítménybér!

Szakmunkásvizsga után a lányok leányszállóban, a fiúk albérletben kerülnek elhelyezésre.

Jelentkezés levél útján „Szakmunkástanuló" hivatkozással történik.

PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA
személyzeti osztály
Budapest XI. ker., Hauszmann A. u. 20.
Levélcím: 1502 Budapest, Pf. 43.

NYOLCADIKOSOK FIGYELEM!

Gyertek a Magyar Hajó- és Darugyárba szakmát tanulni!

A következő szakmákat választhatjátok: szerkezeti lakatos, csőszerelő, gépszerelő, ács-állványozó, hegesztő, gépi forgácsoló (esztergályos), villanyszerelő, öntő.

A képzési idő 3 év.

AMÍG TANULSZ, biztosítjuk a kollégiumi elhelyezést, a korszerűen felszerelt tanműhelyt, a tanulmányi ösztöndíjon felül, szakmától függően 250—500,— Ft-ig társadalmi ösztöndíjat, napi 3,— Ft térítésért ebédet, nyereségrészesedést, üdülést balatoni üdülőinkben, sportolási lehetőséget vállalatunk nyolc sportszakosztályában.

SZAKMUNKÁSVIZSGA UTÁN továbbtanulhatsz.

Munkába álláskor 1500—2000,— Ft juttatást kapsz.

Modern munkásszálloda, jó kereseti lehetőség vár rád.

Érdeklődni és jelentkezni lehet:

MHD központi oktatási osztály, Budapest, Váci út 202. — 1904. Telefon: 401-562

MHD, Tiszafüredi gyáregység, Tiszafüred. Telefon: 53.

MHD, Balatonfüredi gyáregység, Balatonfüred. Telefon: 525.

MHD, Váci gyáregység, Vác, Derecske dűlő. Telefon: 223.

NYOLCADIK OSZTÁLYOS ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLÁT VÉGZETT LÁNYOK!

Gyárunk 1959 óta képez fonóipari szakmunkásokat a tanulók és dolgozóink megelégedésére. A szakmunkásképző hároméves, amely a fonómunka minden gépére szakmunkás-képesítést ad. Felvételt nyerhet minden egészséges 14—15 éves, általános iskolát végzett lány. A tanítás szeptember 1-től indul. Felvételi vizsga nincs!

Jól képzett nevelők, tanárok és gyakorlati oktatók a szakmát megszerető, szorgalmas tanulóknak a sikeres vizsga letételéhez segítséget nyújtanak.

Juttatások:

— **teljes ellátás** (napi háromszori étkezés) napi 5,— Ft térítésért.

Kivétel nélkül ingyenes a három tanév teljes idejére:

— **leányotthonban történő elhelyezés,**
— **tankönyvek, tanszerek,**
— **munkaruha, fejkendő, munkacipő, iskolaköpeny.**

Ezenfelül megilleti a tanulót:

— **tanulmányi ösztöndíj: havi 350—720 forint** (a tanulmányi eredménytől függően) — **szociális ösztöndíj: havi 500,— Ft.**

A szakmunkásvizsga letétele után a kereset **3200—4400 forint** között van.

Részletes tájékoztatónkat kérésedre postafordultával megküldjük. Ha úgy határozol, hogy hozzánk jössz szakmunkástanulónak, akkor a „továbbtanulási jelentkezési lap"-ra kérjük, ezt írd:

„FONÓSZAKMA"
PFV LŐRINCI GYÁR

A jelentkezési lapot kérjük, hogy PFV Lőrinci Gyár személyzeti és oktatási osztály, Budapest, Gyömrői út 85–91. 1183 címre küldd!

Várjuk a jelentkezéseket!

BÚVÁR ROBOTOK

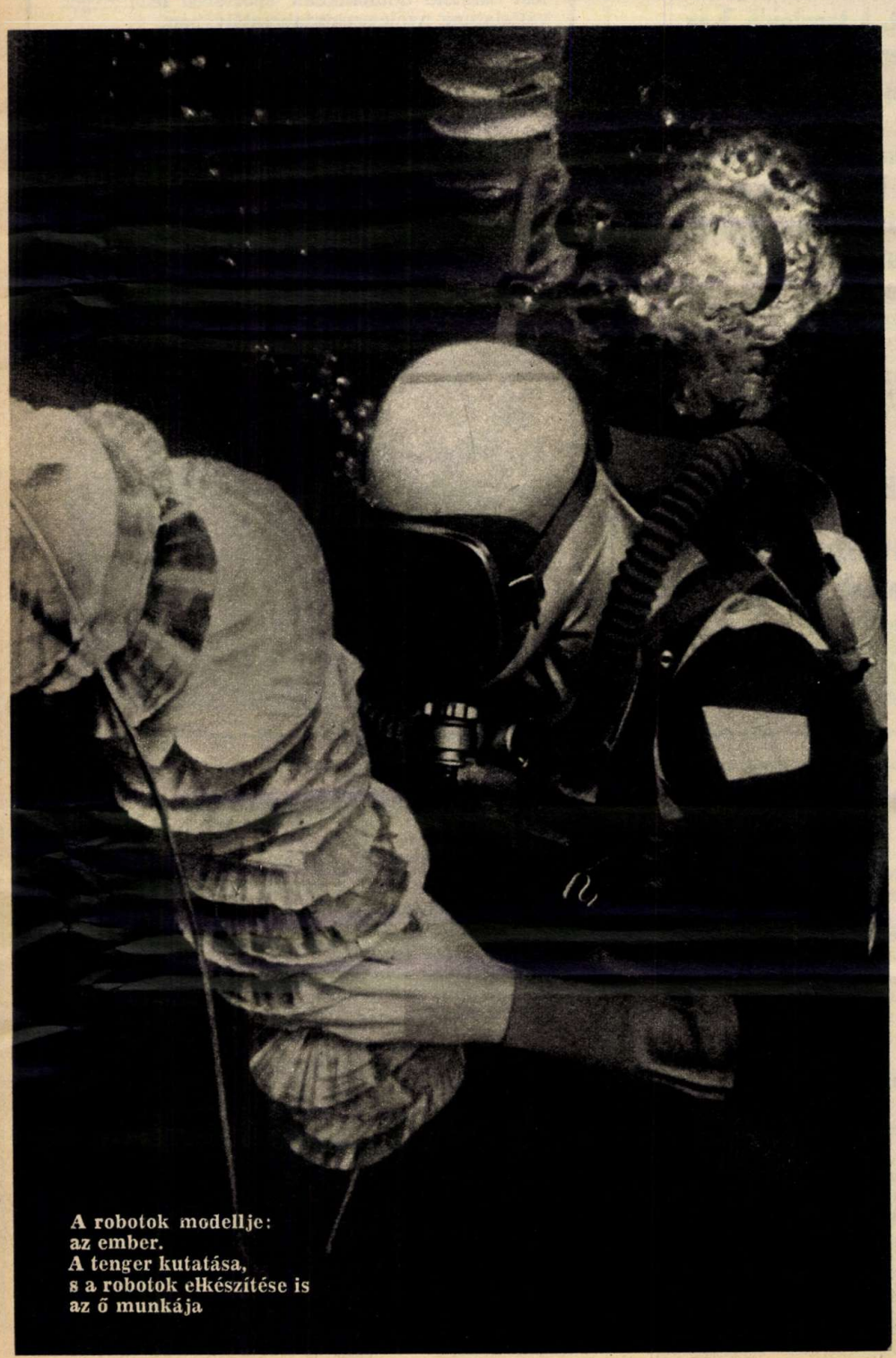

A robotok modellje:
az ember.
A tenger kutatása,
s a robotok elkészítése is
az ő munkája

A Pisces nevű mélytengeri robot — „nagylelkűen" — a Bajkál-tó mélyében kutat

Az Árgus, mintha tényleg árgus szemmel nézne körül: No, hadd lám, hol vannak azok a titkok?

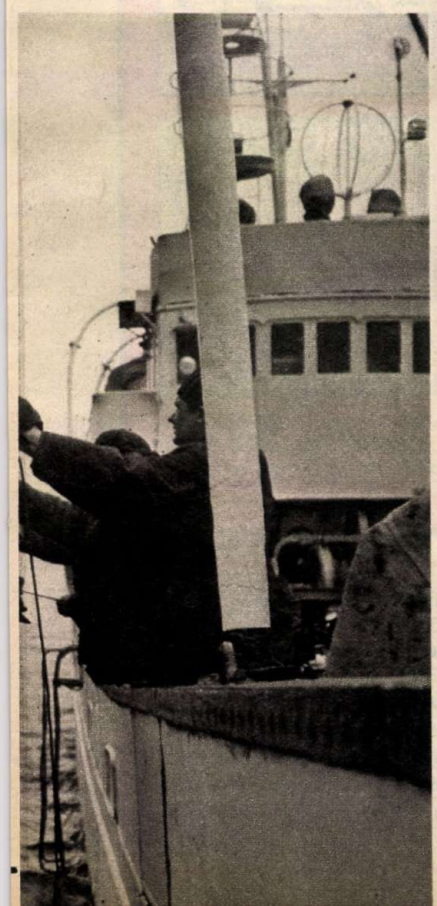

A Szovjetunió Tudományos Akadémiájának robotja, a Krab merülésre készen áll

Középső, színes oldalunkon a tenger furcsa élőlényeiről, titokzatos lakóiról írtunk. Nem csak a tenger titkolódzik, a nagy tavakat is kutatják a biológusok. Erre szolgálnak a kisméretű, két-három személyes, 2000 méter mélységig lemerülő berendezések, amelyek repülőgéppel könnyen szállíthatók a kutatások helyszínére. A víz alatti berendezések olyan lehetőségeket nyitnak meg az oceanológiai kutatások számára, amelyekről korábban álmodni sem lehetett. A geológus maga száll le a mélybe a tenger fenekére. Fényképezhet, videomagnetofon-felvételeket készíthet, manipulátorokkal tetszés szerint talajmintát vehet.

A Princes nevű, mélytengeri készülék a Bajkál megismeréséhez nyújtott segítséget. Ez első ízben tette lehetővé, hogy az ember megnézhesse közelről a Bajkál legrejtettebb zugait.

Az Árgus a görög—római mitológia százszemű óriásáról kapta a nevét. A múlt évben a Fekete-tenger medrét kutatta. Az Árgusban kényelmes székekből figyelhetik meg a tengert, üvegen keresztül. A gelendzsiki körzetben a víz alatt búvárrobotok és mindenféle „gépemberek" dolgoznak. Ezek a különleges szerkezetek olyan „cselekedetre" is képesek már, amelyeket Verne Gyula, a fantasztikus regények írója bízott rájuk. A Zvuk—6 tenger alatti szerkezet például nyolc narancssárga, egymáshoz erősített gömbből áll, és hatezer méter mélységig képes lemerülni. A Szkat fényképező automata robot önállóan „sétál", mozog a tengerfenéken. Víz alatt készít felvételeket a „talajról", tudósít a felület alakjáról, változékonyságáról, a víz állapotáról.

A legokosabb robot sem teszi azonban feleslegessé az ember jelenlétét. Az embernek ismernie kell az óceánt, a nagy tavakat, hiszen szüksége van hasznosítására. Tudósok számításai figyelmeztetnek rá, hogy a tenger alján egy hektár területen annyi táplálék megteremtésére van lehetőség, mint ugyanannyi szántóföldön. 2000-ben az óceán adja majd a világ élelmiszerkészletének húsz százalékát. No és az ásványok? A Csendes-óceán egymaga képes rá, hogy kielégítse egyre növekvő szükségleteinket rézből, alumíniumból, kobaltból és más ásványokból, akár ezer esztendőre is.

(Fotó: APN)

Már megint rengeteg érdekes rejtvény vár megfejtésre. A napokban ugyanis megjelenik a 68 oldalas Töprengő, a MINI PAJTÁS REJTVÉNYMAGAZIN, amelynek a témája népszerű szóval élve a JÁRGÁNY. Vagyis a legkülönfélébb közlekedési eszközök, azok története, fejlődése az ősember fatutajától kezdve egészen a legbonyolultabb szerkezetű űrállomásig. Szó esik benne a közlekedésről, a legfontosabb KRESZ-szabályokról. Természetesen mindenről csak rejtvényes formában, rövid, vidám történetekkel körítve.

Feltétlenül vásárold meg a MINI PAJTÁS REJTVÉNYMAGAZINT, amely jó szórakozást kínál neked, és amellett értékes jutalomtárgyat is nyerhetsz.

Hogy már most kellően felkészülhess a soksok rejtvény megfejtésére, előlegként közöljük ezt az összeállítást. Az edzés itt hasznot jelent majd.

*

E számunk rejtvényeinek megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küld be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: november 8. (Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397.) A borítékra vagy levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

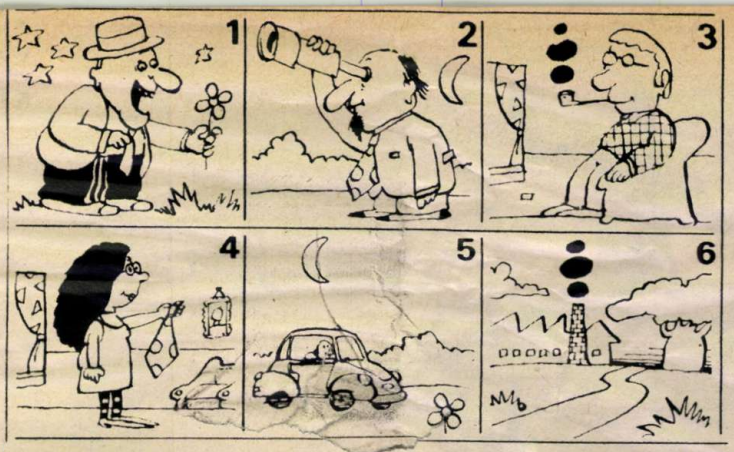

HOL AZ EGYIK és hol a másik? Mindegyik képnek ugyanis van párja, amelyen ugyanaz a tárgy vagy részlet megtalálható. Keresd meg a párokat!

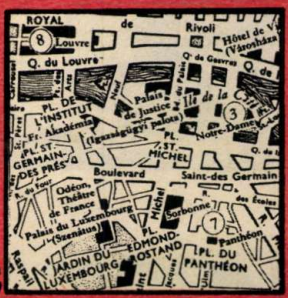

MI VAN A TÉRKÉPEN? Az ábrán hat európai nagyváros térképrészlete látható. Melyek ezek a városok? Segítségül annyit elárulunk, hogy mindegyik kapcsolatban van folyóval, tengerrel vagy tengeröböllel.

NYERTESEK. A 24. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Golács Zoltán, Majoros Mónika, Vas Krisztina, Budapest; Chikány Ildikó, Balassagyarmat; Csizmadia Tímea, Gerendás; Kosztrihán Edit, Budapest; Barcza Zoltán, Csögle; Fődelmesi Anna, Sümeg; Fülöp Zsuzsanna, Veszprém; Gábor Tünde, Gyomaendrőd; Kovács Andrea, Baja; Macher Anikó, Győr; Mózes Tünde, Tököl; Prindler Krisztina, Ajka; Szabó Rita, Soltvadkert; Szalai László, Jánkmajtis; Tresó Ágnes, Markaz; Tóth Benedek, Túrkeve; Varga Zita, Miskolc; Vincze Krisztina, Érd.

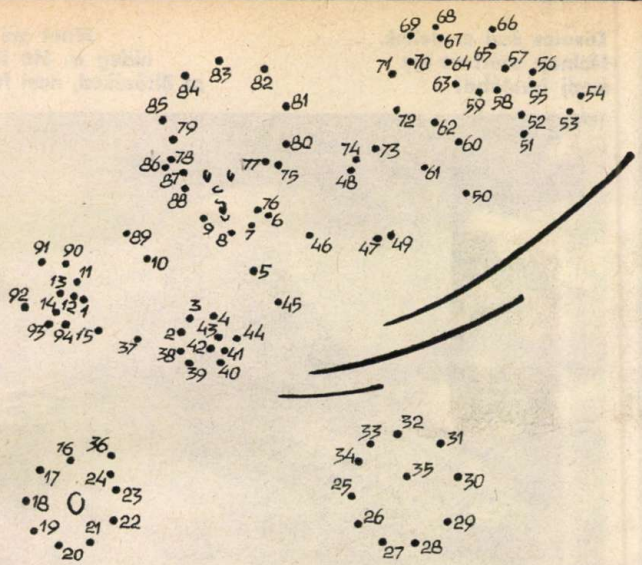

PONTRÓL-PONTRA. Vajon milyen jelenetet gondolt ki a grafikus? Ha nem sikerült kitalálnod, akkor vedd a kezedbe a ceruzát, és rajzold meg a vonalakat 1-től 94-ig.

A 25. SZÁM MEGFEJTÉSEI. A VLÁGŰRBEN: A Vénusz-4 automatikus űrállomás. FANTASZTIKUS HELIKOPTER: A 2-es. A JEGESMEDVE: 12 – angolna. NEVEK: Dénes (októberi névnap) és Aladár. HÁROM CÍMER: 1. Ausztrália, 2. Piros, fehér, piros. A KÖLTŐ: Garay János. A BALLADÁK ÍRÓJA: A búvár Kund című vers „kakukktojás", mert azt Vörösmarty írta. ZENEI VILÁGNAP: Beethoven.

HAJÓK, KAPITÁNYOK. Régi, híres tengeri hajók keresik kapitányaikat, akik azzal vannak elfoglalva, hogy kutatják az ismeretlen földrészeket, tájakat. Segíts nekik, hogy megtalálja mindegyik kapitány a hajóját!

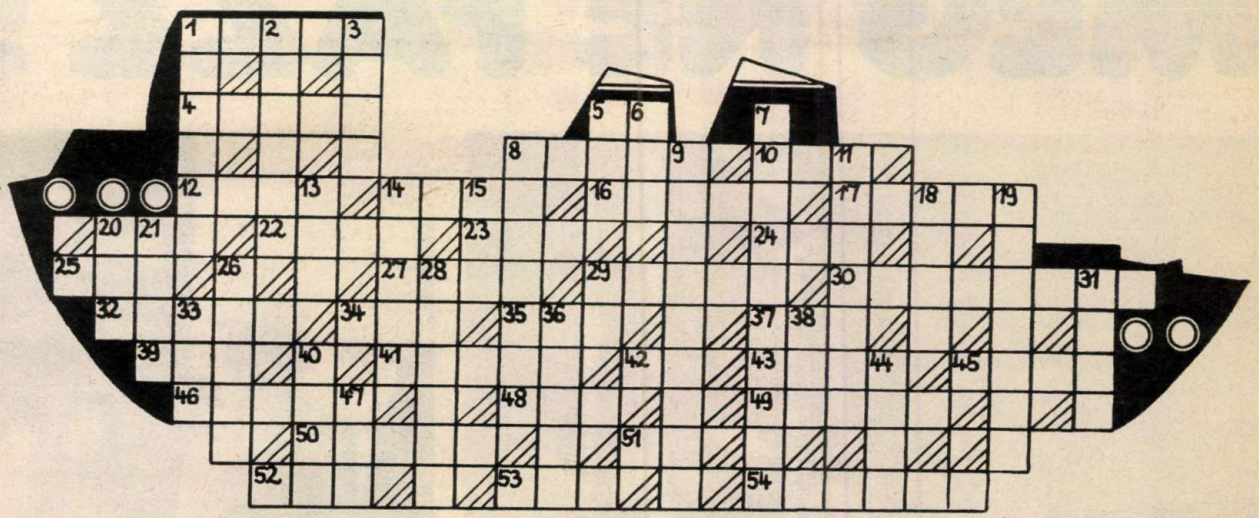

TENGERJÁRÓK. A függőleges 7., 9., 19. és 28. sorok megfejtését küldd be.

VÍZSZINTES: 1. Fejre vagy nyakra való női ruhadarab. 4. A kilincs része! 5. Az ABC-ben van. 8. Kutyaól. 10. Hal betűi, keverve. 12. Rossz kívánság. 14. Pest megyei község. 16. Becézett nyomás, visszafelé. 17. Regényt ír. 20. Tatárvezér. 22. A Lett SZSZK fővárosa. 23. Ételnek van. 24. Kettőzve: afrikai dob. 25. Ereinkben folyik. 27. Becézett fiúnév. 29. A Mézga család egyik szereplője. 30. Könyv vagy füzet fedele. 32. Így nevezik azt a lovat, amelytől félni kell. 34. Kutyabeszéd. 35. Miért, népies kiejtéssel. 37. M. B. V. 39. Kerámia-ipari központ. 41. Kubai, argentin és egyiptomi autók jelzése. 42. Háziállat. 43. Helyhatározószó. 45. Két azonos, kiejtett mássalhangzó (zárt betűk: E). 46. Ismert női név. 48. Végtag. 49. Elmúlt időben. 50. Petróleum népies neve. 51. Kiejtett mássalhangzó. 52. Régi súlymérték. 53. Régi építészeti stílus (második zárt betű: T). 54. Csupa „a"-s női név.

FÜGGŐLEGES: 1. Magyar király neve (Könyves volt a jelzője.) 2. Ma már ritka férfinév. 3. Ilyen összejövetelt tartanak az úttörők. 5. Ismert arab férfinév. 6. Bajkál–Amúr vasút. 7. Amerika felfedezésében nagy szerepet játszott hajó. 8. Erjedési folyamatokat előidéző vagy gyorsító szerves vegyületek. 9. Amerika felfedezője (a függ. 7-ben szereplő hajó parancsnoka). 11. Nyugatnémet kikötő. 13. Rövidített királyi. 14. Romániai kikötő. 15. Olaj, idegen nyelven. 18. Éveinek száma. 19. Századunk elején elsüllyedt óceánjáró, személyszállító hajó. 20. Kunyerál. 21. Üzletben vannak. 26. Tréfás. 28. Világtörténelmi jelentőségű hajó. 29. Így kezdődik a péntek! 31. Férfinév. 33. Ilyen szarvas is van. 36. Vályú a Hortobágyon. 38. Bér betűi, keverve. 40. Dohányzóeszköz. 44. A. E. E. N. 47. Délutáni ital, visszafelé.

Divatos őszi modellek. Holnap azért ne így menj iskolába!

Jöhet szél is, hideg is. Ha ilyen az öltözéked, nem fázol

MEG NE FÁZZ!

Nadrágharisnya. Igazán ezen az őszön vált divatossá

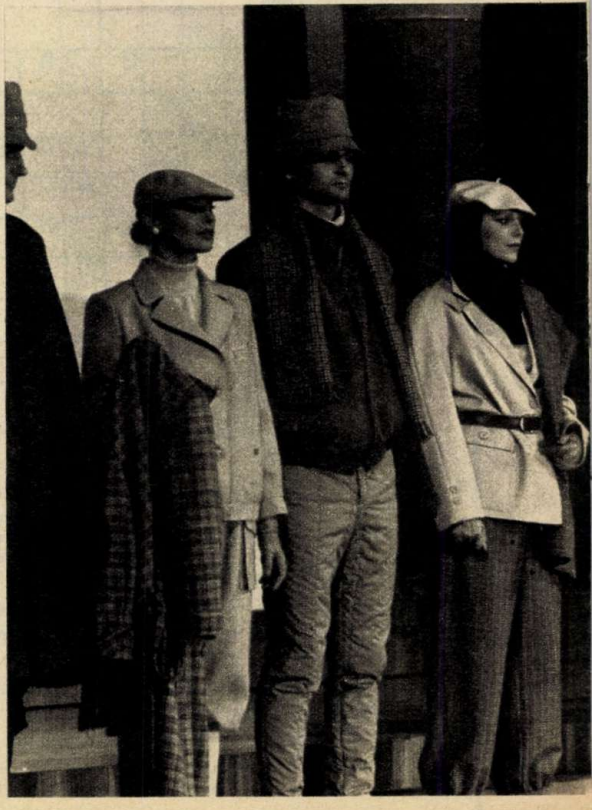

Nadrág és sapka. A tél nélkülözhetetlen kelléke, lányoknak is

Kedves, bolondos, praktikus overallok, alkalomra is elegáns viseletek

FOTÓ: LENGYEL MIKLÓS

Jó, ha valami fényes rajtunk. Vagy a nadrág vagy a táska...

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1965
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 139,50 Ft
I. félévre 77,50 Ft
II. félévre 62 Ft

82.2578 Athenaeum Nyomda
Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SZLÁVIK ANDRÁS
vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Odüsszeusz és a Küklopsz 9

COPYRIGHT BY EDITION VAILLANT

(Folytatjuk)

FOTÓ: APN

SARKKÖR SC.

(ÖSSZEÁLLÍTÁSUNK a 26–27. OLDALON)

82/30
XXXVII. ÉVF. 1982. NOVEMBER 4. ÁRA: 4 Ft
PAJTÁS

NAGYAPA, TE LÁTTAD?

Az igazi ünnepek nagysága abban is van, hogy ráébresztenek saját életünkre.

1917 októberéről nekem máig nagyapám jut eszembe. A két háborút megjárt öreg katona egy életen át mesélte történeteit. Azt a nekem legkedvesebbet, ami úgy kezdődött: amikor tizenhétben, Moszkvában... Mi volt Moszkvában tizenhétben?, kérdeztem én, bár ismertem a feleletet: revolúció. Így mondta mindig nagyapám a forradalmat, még negyvennyolcas őseitől eltanulva a szót. Mi az a forradalom, nagyapa? Hát az, amikor a szegény győz a gazdag fölött. És Moszkvában a szegények győztek? Mi győztünk. És Lenint is láttad? Láttam-e? Úgy ment el mellettem, ha kinyújtom a kezem, elértem volna. Éppen olyan sapkája volt, mint nekem ma. Milyen ember volt az a Lenin, nagyapa? Milyen-e? Nagy ember volt.

Ma már tudom: a szó szoros értelmében, alacsony ember volt. Elolvastam műveit, megtanultam az egykor hallott fogalmakat: Szmolnij, Auróra, Mindenkihez...

Megértettem, amit régi estéken mesélt nagyapám: 1917. október 25-én, (november 7-én) a nagy Oroszországban megszületett egy új világ.

M. Á.

MIHAIL BULGAKOV*

Természetfölötti jelenség, kisfiúban

Tegnap reggel, a Tverszkaján láttam egy kisfiút. Tátott szájú, hím- és nőnemű polgártársakból álló döbbent tömeg követte, és üres bérkocsik hosszú sora kocogott mögötte, miként a temetési menetek után szokás.

A szemközt közlekedő hatos villamoson fürtökben lógtak az utasok a lépcsőn és ujjal mutogattak a kisfiúra. Bizonyítani nem tudom, de úgy rémlett, hogy a hetvenhármas ház előtt standoló almaárus kofa elsírta magát a boldogságtól, s egy megdöbbent sofőr felhajtott a járdára, s majdnem a rendőrőrsön kötött ki.

Meg kellett dörgölnöm a szememet, csak azután jöttem rá, miről van szó.

A kisfiú hasán nem volt cukorkával megrakott láda, és nem ordított vadul, hogy:

— Külföldi cigaretták, Jáva, Mursal! Mindent-úberol-a méregerősszűzdohány!

Ez a kisfiú nem tépte ki egy másik kezéből az összegyűrt grandokat, és nem is rugdosta össze a társát. Cigaretta se fityegett a szája sarkában... Nem is káromkodott.

Ez a kisfiú nem viselt festői rongyokat, és nem szállt fel a villamosra, és nem fürkészte a spekulánsok kövér arcát, és nem könyörgött dünnyögő orrhangon:

— Adjanak, Krisztus szerelmére, adjanak...

Nem, polgártársak, ez a kisfiú egyedüli volt a maga nemében, akkor láttam ilyet először: kimérten, ráérősen, kissé imbolyogva ballagott, a fején csodaszép, kényelmes füles sapka, s az arcán ott fénylett az összes elképzelhető jó tulajdonság, amellyel egy tizenegy-tizenkét éves kisfiú rendelkezhet.

Nem, nem is kisfiú volt, hanem igazi kerubim; meleg kesztyűben, nemezcsizmácskában. S a kerubim hátán egy is-ko-la-tás-ka, amelyből elnyűtt tankönyv sarka kandikált elő.

A kisfiú az elemi iskola felé tartott, hogy ta-nul-jon.

Ennyi. Pont.

(Moszkva, 1922. november)

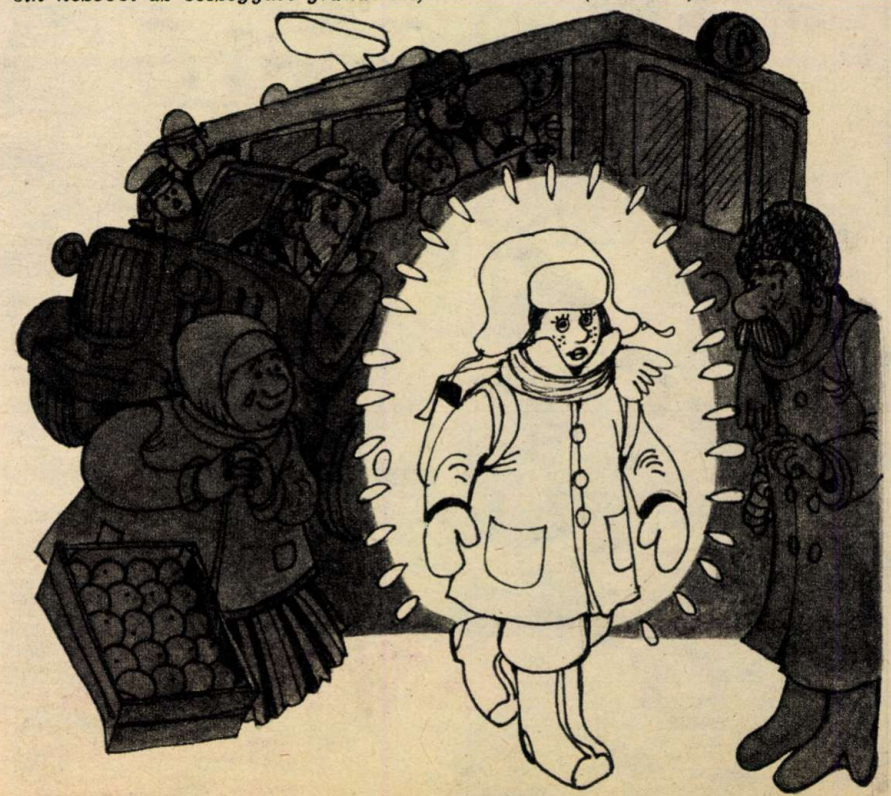

* Mihail Bulgakov Kijevben született 1891-ben, s fiatalon, 1940-ben halt meg. Orvos volt: az egyetem után járási kórházban dolgozott, majd segédrendező a moszkvai Művész Színháznál. Írásainak élményanyagát is a két munkahely és a 20-as, 30-as évek Moszkvája adta. Itt játszódik legnagyobb regénye, a Mester és Margarita is.

Bulgakov jellemzője a szatíra, a groteszk; egyszerre mulattat és egyszerre elgondolkoztat. Itt közölt írását hazánkban az Európa Zsebkönyvek sorozatban adták ki.

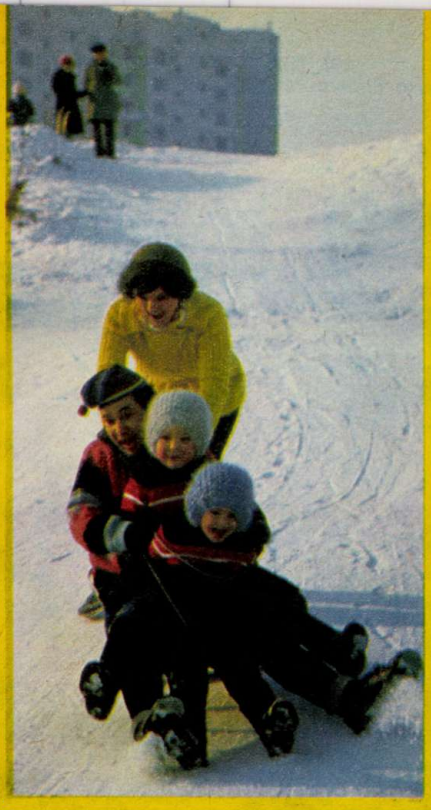

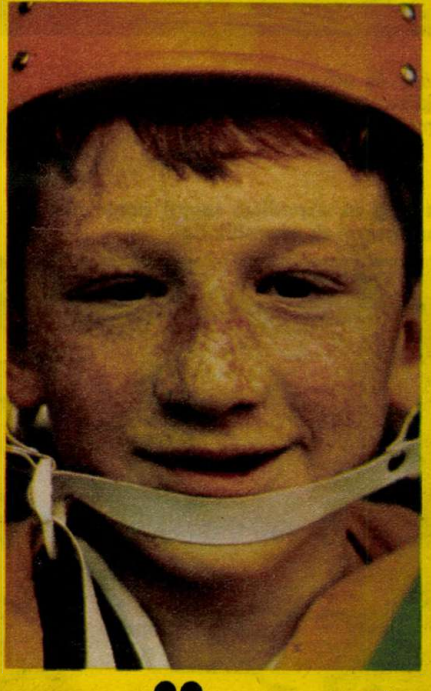

Pillants csak
az előző oldalra.
Bulgakov mester
pontot tett története végére.
Pedig utolsó szavaival
nem lezárta,
hanem igazából elindította
az események sorát.
Mert az igaz mese
a Tverszkaja sarki
nemezcsizmás,
prémsapkás,
iskolába t-a-n-u-l-n-i
induló fiúról
– folytatódik.
Nézd ezeket a képeket,
a Tverszkaja sarki
kisfiú történetét
immár ők írják tovább . . .

A TÖRTÉNET FOLYTATÓDIK...

Ez a mesebeli kastély bármilyen nagy és szép, csak egy része a királyi palotának, a Phnom-Penh-iek kincses múzeumának

Piacra megy a kislány és utána játszani. A Kambodzsai Népköztársaságban törvény védi a gyermekeket

Óriás folyosó. Most még az expedíció tagjai dolgoznak itt, de 1984 tavaszán már gyerekek népesítik be

KALANDOZÁS A TRÓPUSON

1

FARAGÓ GYÖRGY ÚTINAPLÓJA

Átrepültem a fél világot, több mint harmincezer kilométert utaztam. Eltöltöttem néhány órát Karachiban, Pakisztán fővárosában, Bombayben, India egyik nagyvárosában, láttam az üzbegisztániak csillagát, Taskentet és a Szovjetunió szívét, Moszkvát. És jártam Vietnamban, Kambodzsában is . . .

A VÁROSÉPÍTŐ EXPEDÍCIÓ

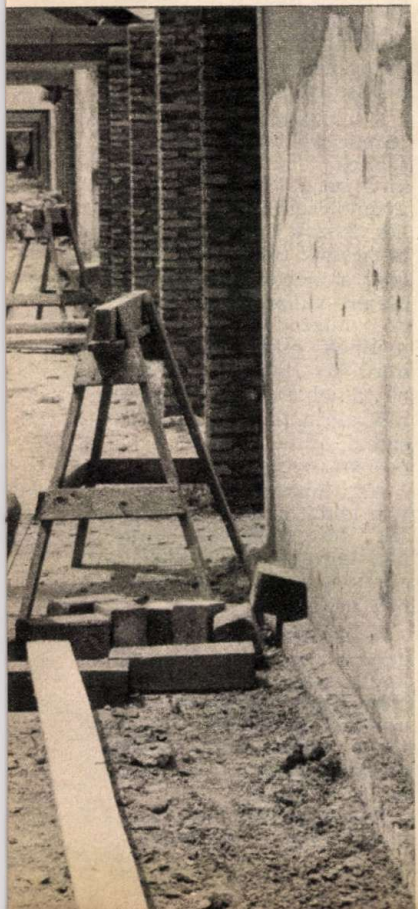

Kambodzsa fővárosában, a magyar nagykövetségen kaptam szállást. Az érkezésemet követő reggelen arra ébredtem, hogy valaki éktelenül dörömböl az ajtómon.

— *Megérkezett az autó* — hallottam a követség rádiósának, *Török Péternek* a hangját. De amikor kinyitottam az ajtót, egy idegen férfi állt előttem. Arcát sűrű borosta, fejét széles karimájú kalap fedte. A nyaka köré tekert színes kendőt könnyen nézhette az ember lecsúszott álarcnak.

Eszembe villant, amit vendéglátóim figyelmeztetésként mondtak. A főváros biztonsága szilárd, de az ellenforradalmárok a thaiföldi határ mentén háborút folytatnak a népköztársaság ellen. Ügynökeik megpróbálnak beszivárogni, szabotázsakciókat végrehajtani, a tisztességes embereket provokálni. Kijárási tilalom van, este kilenc órától nem szabad, pontosabban nem tanácsos az utcán tartózkodni. De nappal sem árt egy kis óvatosság. A Phnom-Penh-i emberek kedvesek, szívélyesek, az új bevándorlókat azonban nem lehet egyik napról a másikra kiismerni.

— *Értem a gyermekváros építői jönnek* — mondtam.

A kalapos elnevette magát.

— *Dobó Tibor vagyok, az építkezésről. A külsőm ne tévesszen meg, hajlamos vagyok arra, hogy elbicceljek néhány borotválkozást. Annál is inkább, mert a szakáll a szúnyogokat is távoltartja.*

Indokína gyöngyszeme

Amikor kigördült velünk az autó a követség kapuján, Tibi elkezdett folyamatosan kürtölni. Első pillanatban az volt az érzésem, hogy a keze ügyében levő duda olyan számára, mint a kisgyereknek az új játék. Örömében addig nyaggatja, amíg el nem rontja. De hamarosan rájöttem, hogy enélkül még lépésben sem juthatnánk előre. Egymást érték a biciklik, triciklik, riksák és egyéb járművek, az akrobatáknak is beillő gyalogosok, akik hajmeresztő cselekkel cikáztak ide-oda az úttesten. A személygépkocsik többsége külföldieké vagy a különféle állami hivataloké. Az emberek nincsenek tisztában a gépjárművek sebességével, fékezhetőségével. A kerékpárosok például attól sem riadnak vissza, hogy közvetlenül az autó elé vágjanak, jelzés nélkül a főútra kanyarodjanak.

Én még élveztem is a cammogást, mert volt időm szemügyre venni Indokína gyöngyszemét, ahogy a várost becézik. Gyümölcsöt érlelő pálmafasorok, kertes villák, gondosan tervezett házak váltogatták egymást. Az épületeken azonban meglátszott, hogy Phnom-Penh-t nemrég egy időre szellemvárossá változtatta a zsarnokság. Az életben maradottak mesélték, hogy Pol Pot (a vörös khmerek vezetője, aki 1976-tól 1979 januárjáig miniszterelnök volt, s aki bandájával a kínai kulturális forradalmat másolva borzalmas ön-

zott létre) megmagyarázhatatlan kegyetlenséggel gyilkolta a lakóit. Akiknek megkegyelmeztek, azokat vidékre toloncolták. Az iskolákat is bezáratták. Egy kivételével, amelyet kínzókamrává alakítottak, falait koponyákkal díszítették. Ott végezték ki a legtöbb tanítót is.

1979-ben, amikor a kambodzsai hazafiak vietnami testvéreik segítségével megszabadították az országot a zsarnokoktól, azonnal megkezdték a főváros feltámasztását. Előbb az őslakosokat telepítették vissza, aztán lakást adtak mindazoknak, akiknek szándékukban volt letelepedni. Jelenleg körülbelül ötszázezren, vagyis ugyanannyian élnek itt, mint azelőtt.

A csavargás ellen

Phnom-Penh-ben a legnagyobb télben sem süllyed a hőmérő higanyszála plusz huszonhat fok alá. Könnyen elviseli az ember a „hideget" a szárongban, amely ágyék köré csavart pamut- vagy selyemdarab, de a kisebb gyerekek nyugodtan futkározhatnak meztelenül is. Legkellemesebb a levegő reggel és estefelé. Ilyenkor olyan zsúfolt az utca, mint egy zsibvásár. Az árusok ételt, italt, banánt, narancsot, kókuszdiót és darabokra vágott cukornádat kínálnak, amit itt úgy vesznek, mint nálunk a fagylaltot. Amerre néztem, mindenfelé cukornádat rágcsáló embereket láttam.

Sajnos, sok a csellengő, apa, anya nélkül maradt gyerek, aki otthon, iskola és nevelő hiányában csavarog, alkalmi munkából, cigaretta és édesgyökér árusításából teremti elő a mindennapi betevő falatját. A város vezetői a nehéz időkben úgy könnyítettek sorsukon, hogy a segélycsomagok egy részét a gyerekek közt osztották szét. Most letelepítésük, iskoláztatásuk van napirenden.

Jó volt itt hallanom, hogy Vietnam mellett a mi országunk küldött elsőnek segítséget. Még dörögtek a fegyverek, amikor egy magyar felségjelű IL 18-as gép ereszkedett le Phnom-Penh repülőterére. Több tonna élelmiszert és gyógyszert hozott.

— Bennünket a szolidaritási bizottság és a béketanács megbízásából a KISZ küldött ide. Arra vállalkoztunk, hogy 1984 tavaszáig felépítünk egy — a fótihoz hasonló — gyermekvárost. Ezer fiút és lányt juttatunk otthonhoz — magyarázta Tibi.

Valahol Kambodzsában. A felszabadító háború után csapatokban vándoroltak az otthont kereső kis csavargók

A Phnom-Penh-i évnyitó. Itt már újra járhatnak iskolába, szép ruhába öltözhetnek, legkedvesebb táncaikat táncolhatják

Kapitány és a többiek

Az építőexpedíció tizenöt tagú. Hat kőműves, hat ács, egy építésvezető, egy orvos és egy szakács alkotja. Főhadiszállásukká a kambodzsaiak a Monorom szálló ötödik emeletét jelölték ki. Innen indulnak reggelenként a harmincöt kilométerre levő Kompong Kantou-ba. A szakértők azért választották az építkezés színhelyéül ezt a helyet, mert egy pedagógusképző mintaiskola működött itt. Pol Poték lerombolták, de néhány épületet könnyen tető alá lehetett hozni raktárnak, pihenőhelynek. A további építkezést is gyorsítja, hogy épen maradt néhány fal, s ami a legfontosabb, a vízvezeték- és áramhálózat egy része.

Az expedíció szállásán minden szoba az otthonra emlékeztet. Magyarországot idézik a falakon levő képek, a könyvtár könyvei, a magnó hangszalagjai, az ételek íze, s még a légkondícionált levegő is. Mindez *Szűcs Lászlónak* és *dr. Simon Lászlónak* köszönhető. Szűcs Laci eredeti szakmáját tekintve elektromérnök, de jelenleg ő vezeti a KISZ Központi Bizottság építésszervezési irodáját. Tulajdonképpen ő hozta létre az építők csapatát is. S ő szervezte meg, hogy az itt kikötő hajóstársaság kedvezményesen szállítja ide Magyarországról a különféle építőanyagokat. Laci nem tartózkodik állandóan Kambodzsában, de mindig a legjobbkor érkezik. És mindig „túlsúllyal", rengeteg levéllel, finom ételekkel, fűszerekkel, jó könyvekkel, érdekes filmekkel toppan be.

Dr. Simon László orvos. A Heim Pál Gyermekkórház ismert sebésze. Gondtalanul élhetne Budapesten, de amikor Nigériában kellett orvosi segítség — ment. Akárcsak Líbiába. Kambodzsában gyakran a tolmács szerepe, a gazdasági szervezőmunka egy része, az élelmiszer beszerzése, sőt időnként az ebéd kiosztása is rá hárul. Mégis beállt a csapatba, mert tudta, hogy a trópuson orvosi segítség nélkül aligha dolgozhatna európai ember hosszabb ideig. A legkisebb egészségügyi szabály megszegése is súlyos betegséget okozhat, emberéletbe kerülhet. Számomra az a csodálatos, hogy mindezt meg is értette munkatársaival. A fiúk tisztában vannak vele, hogy lehet akármilyen meleg, nem ihatnak, csak az expedíció vízkészletéből. Nem fürödhetnek meg édesvízű tóban, mert a benne levő apró csigák mérgezőek. És csizma nélkül sem lehet sűrű fűbe lépni, mert ott kígyó, skorpió bujkálhat.

— Kapitány, máris átnyergelhetsz a Toyotára, a terepjárónkra, abban ugyanis mindannyian elférünk — vették körül Dobó Tibit a fiúk.

A hatvani fiatalembert nemcsak az egri várvédővel való névrokonsága miatt nevezik kapitánynak. Egyik vezéralakja a csapatnak, vezetője az ácsbrigádnak. Tud autót vezetni, ért a kocsi szereléséhez, a víztisztítómű, az áramfejlesztő aggregátor kezeléséhez. Mögötte van már Uszty-Ilimszk is, ahol mínusz ötvenhat fokos szibériai hidegben dolgozott, hogy idejében elkészüljön a papírkombinát. Itt a hőségtől szenved, hiányzik neki a felesége, kislánya, mégis azzal foglalkozik, hogy ha év végén lejár a szerződése, újra meghosszabbítja, mert csak akkor jó a közérzete, ha az utolsó szög beverésénél is jelen van.

A fővárost elhagyva a pálmasorok ligetekké sűrűsödnek, banánültetvények kínálgatják óriás fürtű gyümölcseiket. A rizstáblák között patakok, apró tavacskák tűnnek fel, amelyek a monszun hozta esők idején valóságos tengerekké duzzadnak. Ilyenkor gyűlnek össze bennük az apró kis halak, a prahokok, amelyeket úgy készítenek elő a pácoláshoz taposással, mint nálunk a káposztát savanyításhoz.

Az utunkba eső apro falvak lakói, amikor észrevették terepjárónkat, abbahagyták a munkát, kiálltak az utcára, hogy integessenek nekünk.

— A kambodzsaiak nagyon szeretik a gyerekeket. És tisztelik azokat, akik a gyerekeken segítenek. Bennünket mindennap olyan sorfal fogad, mint máshol az államférfiakat — mondta Szűcs Laci.

(Következik: Akik megmenekültek a pokolból)

Az építészet az egyik legősibb foglalkozás a világon. Már az időszámítás előtt az ötödik században a leendő építészek csillagászatot, geometriát, történelmet, filozófiát, zenét tanultak. De vajon a gyerekek mennyire értik meg, fogják fel az építészet sok-sok törvényét?

Építész-stúdió

Walter Gropius, az ismert építész és tudós azt állította, hogy a gyerekek játékvágya vezet el a kísérletezéshez, a találékonysághoz. A szovjet kísérleti építészeti gyermekstúdióban megerősítik ezt a véleményt. Ezt az „iskolát" öt évvel ezelőtt alapították, harminc gyerek tanul itt öttől tizenhat éves korig.

Az oktatásban a színház, a festészet, a zene, az irodalom is nagy szerepet kap, de a legfontosabb, hogy a tanulók elsajátítsák a kompozíciók alkotásának törvényeit, a rajzolás tudományát, a grafikakészítés technikáját.

A stúdióban nincsenek korcsoportok. A kicsik és a nagyok általában ugyanazt a feladatot végzik. Az eredmények összehasonlítása rendkívül érdekes. Azonnal szembeötlik, hogy másképpen látják a világot az óvodás korúak és másként az általános iskolások. Az óvodások gondolkodásában a fantázia van túlsúlyban, ugyanakkor az iskolások a logikát tartják elsődlegesnek. Egy dologban azonban egyetértenek a különböző korosztályok képviselői: imádják a foglalkozásokat, mint mondják, elsősorban azért, mert ezek inkább játékra emlékeztetnek, semmint tanulásra.

Amikor a kísérleti stúdió tevékenységéről beszámoltak az Építészek Központi Házában, az építészek az eredményeket meglepően jónak találták, véleményük szerint az építészeti intézetek is hasznosítani tudnának egyet s mást a stúdió munkájából. A gyerekek mellesleg külföldön is bemutatkoztak munkáikkal, Stuttgartban egy nemzetközi versenyen fődíjat nyertek.

(APN)

ZSIBONGÓ

AZ ÉN PORTRÉM

„Sok mindent lehet mondani rólam, de azt nem, hogy Horvay Tamás nem barátkozó természetű. Az iskolában is sok a barátom, és most már azt is elmondhatom: találtam jó ismerősöket az ország határán túl is. A nyáron ugyanis a nyugat-szibériai Kemerovóban, Salgótarján testvérvárosában jártam. Érdekes volt látni a számunkra szokatlan, lenyűgöző méreteket, különös volt az a fegyelem, amit a táborban tapasztaltunk, de, amit a legjobb szívvel magammal hoztam — az a barátság. Mindenütt kenyérrel és sóval fogadtak bennünket, ha jól számoltam, huszonnégy címet jegyeztem föl, s elhatároztam: írok mindenkinek! Ezzel az orosz nyelvet is gyakorolom, s ápolom a barátságokat. Olyan foglalkozást szeretnék választani, ahol ugyancsak lehetőség nyílik barátságokat kötni."

MARGÓ

Tudós emberek bizonyosan meg tudnák fogalmazni, mitől jó egy tévéműsor? Én csak a magam kevésbé tudományos nézetét mondhatom el: nekem akkor tetszik egy adás, ha valami furfangos módon kiköveteli tőlem, hogy részese legyek. Hogy együtt rúgjam a labdát a csatárral; szurkoljak a riporterrel; gondolkodjam a tudóssal; s hogy ellenállhatatlan vágyam támadjon, hogy együtt énekeljek a képernyőn éneklőkkel.

Ha ezt a — mondom: nem megalapozott — véleményt elfogadjuk, akkor hosszú idők egyik legemlékezetesebb műsorának kell tartanunk Bartalus Ilona tanárnő adását, a „Legyen a zene mindenkié" sorozatot. Nem másért, mint az együttlépés–gondolkodás–éneklés okán. Egyszerűen azért, mert — kicsik és nagyok — hatszor egy órán át odaképzeltük magunkat a kamera elé. Megtanultuk a tonikát és a szubdominánst; tudjuk, hogyan kell zöldre, barnára, pirosra festeni a hangokat. Hangokban haragudtunk, és dallamban örültünk. Együtt hajtottuk le fejünket (a jobb fülünket persze, fölül hagytuk, mert már megtanultuk: azzal jobban hallani), behunytuk szemünket, dúdoltunk. És elhittük a jó tündérnek: álmodunk.

(Major)

GYUFASZÁL

Mesterszállásról kaptuk az emblémát: ezzel a rajzzal a Gyufaszál őrs nyerte meg a helyi úttörőcsapat ötletpályázatát. Gratulálunk!

BOCS...

...hogy hűtlenül elfelejtett rovatunkat hozzuk vissza, de bocsánatot kell kérnünk a tatabányai 4-es iskolától. Pontosan: az iskola atlétikai csapatától, akik elnyerték a tagozatos iskolák úttörő-olimpiájának aranyérmét. Lapunkban – az olimpia hivatalos eredménylistájának alapján – az ugyancsak tatabányai, de szám szerint 2-es iskola győzelmét adtuk hírül. A négyesek csapatvezetőjének kérésére helyesbítünk.

(S csak csöndben jegyezzük meg: nem lehet némi igazság az egyik legutóbbi margó-morgolódásunkban? Akkor az iskolák számozása miatt berzenkedtünk, s mintha ez a mostani félreírás is bennünket igazolna. Ha van neve a két tatabányai iskolának, akkor talán nem gondolják a szervezők, hogy kettes vagy négyes – egyre megy.)

PLANETÁRIUM
BUDAPEST X NEPLIGET • TEL. 344-513

A NOVEMBERI MŰSORBÓL. *Pillantás a végtelenbe:* 10-én, 20-án, 21-én 10 és 12 órakor, 23-án 16 órakor. *Utazás térben és időben:* 18-án 16 órakor. *Az időmérés története:* 26-án 16 órakor. *Kalandozás az égbolton:* 11-én, 16-án 16 órakor és 27-én, 28-án 10 és 12 órakor. *Naptárunk története:* 26-án 18 órakor. *Földünk bolygótestvérei:* 19-én 16 és 18 órakor. *Az űrkutatás negyedszázada:* 13-án, 14-én, 27-én és 28-án 14, 16, 18 órakor, 25-én és 30-án 16 órakor.

Belépőjegy a felnőttek műsoraira 15 Ft, kedvezményes (ifjúsági és iskolai) előadásokra 8 Ft.

CSILLAGPROGRAM

Az Uránia Csillagvizsgáló novemberi műsorából. November 11: Az új Nap alatt. November 18: Bolygóközi barangolások. November 25: Óriások és törpék.

Az előadások 18 órakor kezdődnek. Helyszín: TIT Uránia Csillagvizsgáló, Budapest I., Sánc u. 3/b.

EGY KÉP – EGY MONDAT

Jaj, de unatkozom! (Aki mondja: Toto, a veszprémi állatkert egyéves csimpánza.)

TIT-TIPP

A TIT Stúdió (Bp. XI., Bocskai út 37.) heti előadásainak műsorelőzetese. November 5-én: Lemezhigiénia (lemeztárolás, -tisztítás). November 9-én: A Magas-Tátra sziklái és flórája. November 9-én: Mérges kígyókról, méregről, szérumtermelésről.

Mindhárom előadás 18 órakor kezdődik, és a belépődíj egységesen öt forint.

ZSIBONGÓ

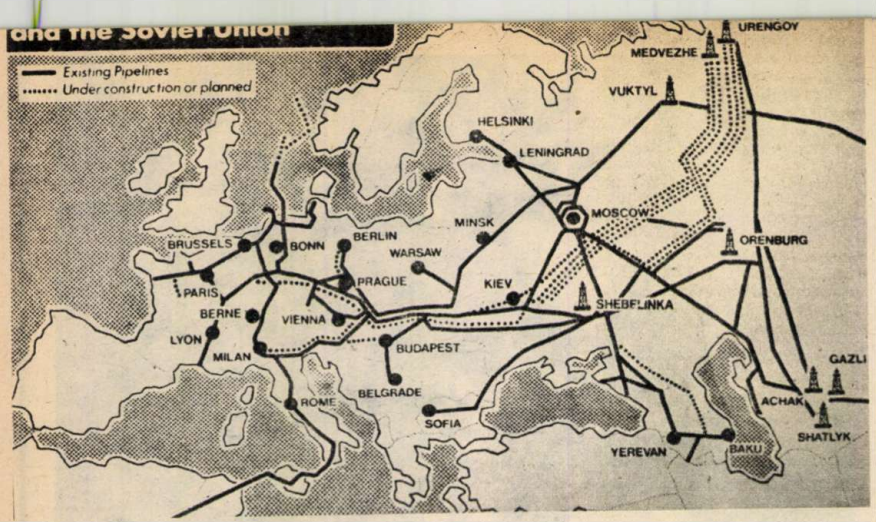

A térkép a Financial Times című amerikai lapban jelent meg, a Szovjetunió és Nyugat-Európa közötti gázvezetékeket ábrázolja. A fekete vonalak a már elkészült vezetékeket jelzik, a pontozás a tervezetteket jelöli

VILÁGLÁTÓ

A szerződés előnyei az első pillantásra is kétségtelenek mindkét fél számára. Az energiagondokkal küzdő Nyugat-Európa érdeke az, hogy hosszú távra biztosítsa fűtő- és nyersanyagellátását, s a *Szovjetunióval kötött üzletek számukra — különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a nyugati üzletemberek egyértelműen megbízható partnernek tekintik Moszkvát — biztos befektetések és egyértelműen hasznosak.* Az európai tőkés országok igyekeznek több forrásból beszerezni az energiahordozókat, gondolva olyan előre nem látható körülményekre, amelyek esetleg megakadályozhatják egyes szállítóikat abban, hogy időben szállítsanak nekik. Ebből következően Nyugat-Európa nem kíván függőségbe kerülni a szovjet gázszállításoktól sem, így a vezeték elkészültével a nyugat-európai országok energiafogyasztásában a szovjet szállítások csupán mintegy négy százalékot tesznek majd ki.

AZ ÉVSZÁZAD ÜZLETE

Egész Európa sőt, mondhatni, az egész világ megkülönböztetett figyelemmel övezte a nagy pillanatot. Csaknem pontosan egy évvel ezelőtt, 1981. november 20-án született meg az úgynevezett „gáz-cső" megállapodás, melynek keretében a Szovjetunió 1984-től kezdődően 25 éven át az urengoji gázmezőkről 40 milliárd köbméter földgázt szállít majd Nyugat-Európába. Két év alatt 4500 kilométernyi vezeték épül meg, s az építkezés költségei annak befejeztével mintegy 17 milliárd dollárra rúgnak majd. A hatalmas beruházást — méretei és a benne részt vevő országok száma miatt — joggal nevezték el az „évszázad üzletének"

Az Urengojból induló gázfővezeték az útvonal kezdetén százötven kilométeren át az örök fagy földjén halad, majd hétszáz kilométeres mocsaras területet, illetve kétezer kilométernyi erdőt szel keresztül

lett közvetett előnyökkel is jár a nyugati gazdasági és politikai vezetés számára. Az 1973-ban kezdődött gazdasági világválság ugyanis — egyéb terhei és nehézségei mellett — olyan hatalmas munkanélküliséggel sújtja Nyugat-Európában a dolgozókat, amilyenre a második világháború óta még nem volt példa. Ezzel párhuzamosan pedig csökken a dolgozó rétegek életszínvonala, ami magával hozza a széles néptömegek elégedetlenségét a politikai vezetéssel szemben.

Előnyök itt is, ott is

A gáz-cső üzlet megkötésével viszont egy sor nehézipari vállalat tudott munkahelyet biztosítani több százezernyi munkásnak. A csővezeték építésével kapcsolatos beruházások következtében ezek a cégek most nemcsak új munkahelyeket tudnak teremteni, hanem jelentős haszonra is szert tesznek.

Legalább ennyire előnyös a megállapodás a Szovjetunió számára is. A szerződés értelmében 25 éven át szállít majd gázt nyugati partnereinek, s a nyersanyag értékének egy részével törleszti azoknak a csöveknek és gépi berendezéseknek az árát, melyeket a nyugati cégek szállítottak részére. A vásárlásokra egyébként azért volt szükség, mert a megállapodás aláírásakor a Szovjetunió egyrészt nem rendelkezett még olyan csőfajtákkal, illetve berendezésekkel, amelyek egy ilyen méretű gázvezeték megépítéséhez szükségeltettek volna, másrészt pedig az országon belül még négy hasonló méretű csővezeték épül, amelyek lekötik a hazai csőgyártó és csőfektető kapacitást. Ezek után a harmadik, s egyúttal legkézenfekvőbb ok: így olcsóbb. *A gépek és csövek ellenértékét a Szovjetunió a szállított gáz árának csupán egy részével fedezi, a másik része azonban tiszta haszonként az államkasszát gazdagítja. S ez az összeg valóban hatalmas: évente mintegy hatmilliárd dollár.*

Az anyagi előnyökön túl azonban az üzletkötés politikai haszonnal is jár mindkét fél számára, ami a jelenlegi világpolitikai helyzetben legalább olyan fontos.

Tengeralattjáróval a csövek ellen

A kétségtelen gazdasági és politikai előnyök ellenére a szerződés végrehajtása nem zajlik zökkenőmentesen. Amilyen nagy volt ugyanis az üzleti körök lelkesedése Nyulenérzést váltott ki a megállapodás az Atlanti-óceánon túl. *S mint már annyiszor a történelem során, az Egyesült Államok kormánya saját politikai érdekeit szem előtt tartva, olyan intézkedéseket hozott, amelyek elsősorban nem a Szovjetuniót, hanem saját szövetségeseit sújtják.*

Az amerikai kormány megtiltotta azoknak a nyugat-európai cégeknek, amelyek a nagyberuházáshoz nevüket és termékeiket adták, hogy leszállítsák az amerikai licencek alapján általuk gyártott berendezéseket. A Reagan-kormányzat arra számított, hogy nyugat-európai szövetségesei ezúttal is felsorakoznak majd mögé abban a boszorkányüldözési kampányban, melyet az óceánon túli szövetséges a Szovjetunió ellen folytat. Sőt, az Egyesült Államok közvetlenül az „évszázad üzletének" megkötése előtt még egy utolsó próbálkozást tett annak megakadályozására. *A General Dinamics amerikai cég fantasztikusnak tűnő ajánlattal lepte meg a gázüzletben résztvenni kívánó országokat. Azt javasolta, hogy nyugatnémet és amerikai hajóépítő cégek fejlesszenek ki egy gázszállító tengeralattjáró flottát. A 140 ezer tonnás tank-tengeralattjárók az Északi-sark jégtakarója alatt vitték volna az alaszkai cseppfolyósított ram 20 milliárdos befektetést igényelt volna.*

A próbálkozás azonban kudarcba fulladt, mint ahogy Nyugat-Európa ellenállt a jóval komolyabb washingtoni nyomásnak is. *A nyugatnémet, a francia, az olasz és az angol cégek — kormányaik jóváhagyásával — a kilátásba helyezett büntető intézkedések ellenére is teljesítették a szerződésben vállalt kötelezettségeket.* A résztvevő országok pedig egyúttal tízpontos petíciót intéztek az Egyesült Államokhoz, melyben kifejtették érveiket a gázüzlet mellett. Leszögezték: nem hajlandók a hosszú távú, kölcsönösen előnyös gazdasági együttműködést alárendelni pillanatnyi politikai meggondolásoknak.

Nyugat-Európa megértette: a gázvezeték Kelet és Nyugat között olyan köldökzsinór, amely két irányba táplál. A vezeték útvonala akár jelkép is lehetne: egy főszálon futó, majd Európa-szerte szétágazó csőrendszer a szó közvetlen és átvitt értelmében is *összeköti azokat az európai országokat, melyeknek politikai és gazdasági súlyuknál fogva döntő szavuk van nem csupán kontinensünk, hanem az egész világ sorsának alakításában is.*

Nagy Csaba

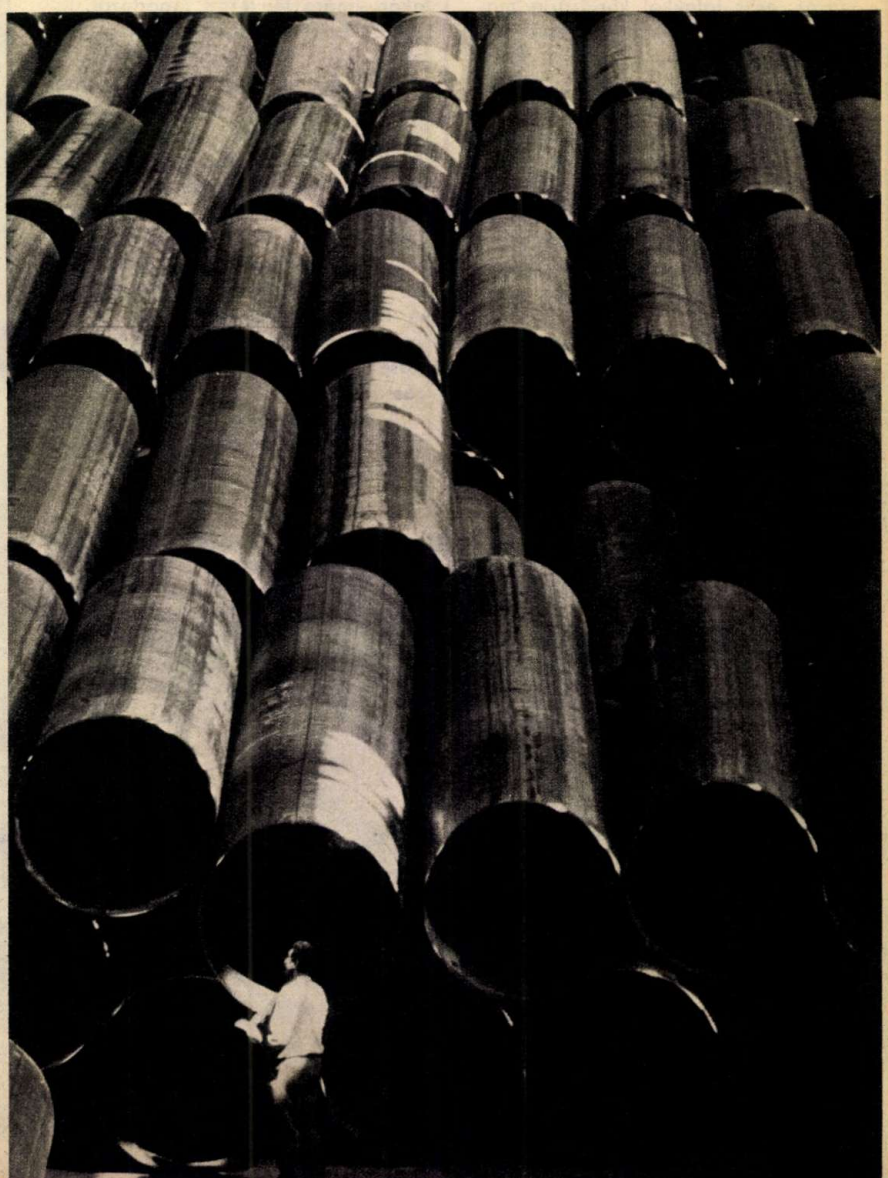

Ma a Szovjetunió az egyik legnagyobb földgázszállító, évente negyven milliárd köbmétert exportál – főleg a kelet- és nyugat-európai országokba

MOZAIK

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: SOMHEGYI BÉLA

TOLHATÓ „FALAK"

Nem színpadi díszletet láttok itt, hanem egy lakóház belsejét. Hogy hol vannak a bútorok? És hogy lehet élni egy ilyen összevissza nyitott házban? Nincs egy sarok, egy zárt hely, ahova el lehetne húzódni!

Ez nem véletlen. Japánban láthatók még ilyen fából épült, hagyományos lakóházak, amelyek belsejének kiképzése eltér az Európában megszokottól. Jellemző a megemelt padlózat és az oszlopos, gerendás tartórendszer. Amíg a nyugati ember súlyos, erős falakkal körülzárja magát az épületben, addig a japán vékony fa vagy papírral bevont, favázas, mozgatható, eltolható táblákat készít falak helyett. Ezek sokszor az épület egész szélességében eltolhatók, összekapcsolva az épület belsejét a kerttel, a természettel. Úgy tűnik, egy ilyen ház teljesen üres. A japán ház valóban alig bútorozott. Amit használnak, az is jórészt beépített, mint a két helyiség közötti szekrény.

A berendezés lényege a tér közepére helyezett kis asztal, amelyet párnákon körülülnek. Az ajtó és az ablak szerepe megszűnik: a fényt az átlátszó anyaggal bevont falakon keresztül és a falak szétnyitásával kapják. A japán házon belül egy-egy helyiség egyszerre nappali, dolgozó, étkező és éjszaka háló. Hiszen maga az ágy sem rögzített, estéről estére előveszik a beépített szekrényből az összehajtogatott matracokat és arra ágyaznak. Nappalra újból átrendezik a helyiséget.

A terekhez hasonlóan a megemelt padlózatnak is több szerepe van. Akár tatamival (rizsszalmából készült vastag gyékénnyel) van burkolva, akár simára fényezett fapadozat, tulajdonképpen maga is bútor, cipő nélkül járnak rajta. Betölti az ágy és az ülőhely szerepét. Mivel a japánoknál a padlón ülés szokása alakult ki, a legjobban megvilágított a padló, a legsötétebb pedig a mennyezet. A tatami a ház „közös nevezője": mérete 90×180 cm. A ház helyiségeinek méretei erre az alapméretre vezethetők vissza, ennek állandó többszöröse vagy hányadosa. A hagyományos téralakítást a mai japán építészek is használják, különösen alkalmas házgyári előregyártásra.

A képen a Takayamában található Kusakabe-ház (1881) látható.

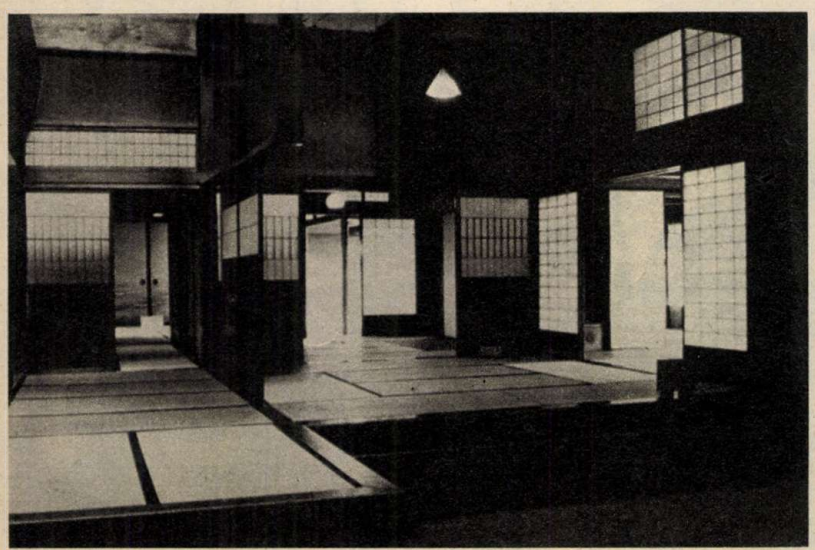

KATTINTS!

FOTOKLUB

A fotót a „pillanat művészetének" is szokták nevezni, olykor találóan. Nem mindegy ugyanis, hogy egy folyamat szemlélésekor melyik pillanatban nyomja meg az exponálógombot a fényképész. A jókor elkattintott fényképezőgép fantasztikus, sosem látott mozzanatot örökít meg. Sok múlik persze, a véletlenen is. A mai, „csúcstechnikás", kisfilmes fényképezőgépekhez motor is csatlakoztatható, amely minden exponálás után automatikusan továbbítja a filmet; így szinte úgy működik, mint egy filmfelvevő.

Egy tragikus és egy fantasztikus pillanatfelvételt látunk itt. A *Milicista halála* című kép 1936-ban, a spanyol polgárháborúban készült. Alkotója *Robert Capa*, magyar származású, világhírű fotóművész; ez a képe a legismertebb háborúellenes képeinek sorában. Ha nem tudnánk mit ábrázol, egy rosszul megalkotott, ügyetlen felvételnek hihetnénk. De ha tudjuk, hogy a harctéren készült, és egy ember valódi halálát mutatja be, hibáit a hitelesség biztosítékának vehetjük.

A másik kép — *Törik a rúd!; H. Heinonnen* felvétele — a fotós rendkívüli szerencséjének dokumentuma. Mégsem lehet csak a vak véletlennek tulajdonítani e kép sikerét: a fotós résen volt, el tudta kapni ezt a ritka pillanatot. Mint ahogy a képen látható szemközti társa nem, mert hiszen az „ellenfél" kezében vaku van; ha ő exponált volna, a jelen kép alkotójának filmjén csak fehér fény lett volna.

AZ ELSŐ COUNTRY KLUB

A nagyszabású country-fesztiválok hangulata után nem csodálkozhatunk azon, hogy megnyitotta kapuit az első hazai Country-Klub. Az indítást a Villanyszerelőipari Vállalat fiataljai és a RODEO Country-Jellegű Társulás vállalta magára, s hogy milyen sikerrel, arról mindenki meggyőződhet személyesen a minden hónap harmadik hétfőjén tartandó klubnapokon. Lemez- és hangszerbemutató, „Pol-kaszinó", „Country-szalon" és természetesen élő koncertek várnak benneteket a VII. kerület Wesselényi utca 16-ban 18 órától!